

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

10507610

YAZAR
MERVE DURKUT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HÜSEYİN YILDIZ

ORDU- 2024

TEZ KABUL SAYFASI

MERVE DURKUT tarafından hazırlanan “**Abdülhak Hâmid Tarhan’ın Mektuplarında Hitaplar ve Söz Varlığı Üzerine Tespitler**” başlıklı bu çalışma, **25.06.2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Ünvanı, Adı ve Soyadı Üniversitesi / Fakültesi	İmza
Üye	Ünvanı, Adı ve Soyadı Üniversitesi / Fakültesi	İmza
Üye	Ünvanı, Adı ve Soyadı Üniversitesi / Fakültesi	İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dökümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

MERVE DURKUT

ÖZET

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI ABDÜLHAK HÂMİD TARHAN'IN MEKTUPLARINDA HİTAPLAR VE SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE TESPİTLER

MERVE DURKUT

Bir dilin söz varlığı o dili konuşan toplumun maddi, manevi değişimlerinin yansıtıcısı konumunda yer almaktadır. Çağa bağlı olarak kültürlerin değişiminin ve gelişiminin etkisiyle dilin söz varlığında da değişimler ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bu sebeple dil içi değişimler genellikle söz varlığında kendini açık bir şekilde göstermektedir. Söz varlığı; o dile ait sözcükleri, atasözlerini, deyimleri, ikilemeleri, kalıplaşmış sözcükleri ve daha pek çok anlatım kalıplarını kapsamaktadır. Bu bağlamdan hareketle, bu alan Türk dili ve edebiyatı açısından da önemli bir çalışma alanı olmuştur.

Son dönemlerde artarak devam eden söz varlığı üzerine yapılan çalışmalar Türk dilinin temel niteliklerini, zenginliğini ortaya koymak bakımından önem kazanmıştır. Yapılan bu tez çalışmasında ise Türk edebiyatı için önemli bir sanatçı olan Abdülhak Hâmid Tarhan'ın yazdığı pek çok eserlerinin yanında birde yazmış olduğu mektuplarının söz varlığı üzerine durulmuştur. Abdülhak Hâmid çok sayıda yazmış olduğu mektuplarıyla da mektup türü bakımından Türk edebiyatında önemli bir yer edinmiştir.

Bu mektuplar çeşitli konularda birçok farklı kişiye farklı şehirlerden, ülkelerden yazılmıştır. Buradan hareketle Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarının söz varlığı açısından incelenmesi gerekli görülmüştür. Yapılan bu tez çalışmasında Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında hitaplar ve söz varlığı üzerine tespitler yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Abdülhak Hâmid Tarhan, Mektup, Söz varlığı.

ABSTRACT

DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE ORDINANCES IN ABDULHAK HÂMİD TARHAN'S LETTERS AND OBSERVATIONS ON VOCABULARY

MERVE DURKUT

The vocabulary of a language is a reflection of the material and spiritual changes of the society that speaks that language. Depending on the age, there are changes and developments in the vocabulary of the language under the influence of the change and development of cultures. For this reason, intra-linguistic changes usually show themselves clearly in the vocabulary. Vocabulary; It includes words, proverbs, idioms, reduplications, formulaic words and many other expression patterns belonging to that language. Based on this context, this field has become an important field of study in terms of Turkish language and literature. Studies on vocabulary, which have been increasing in recent years, have gained importance in terms of revealing the basic qualities and richness of the Turkish language. In this thesis study, the vocabulary of the letters written by Abdülhak Hâmîd Tarhan, an important artist for Turkish literature, as well as his many works, is focused on. Abdülhak Hâmîd has gained an important place in Turkish literature in terms of letter genre with the letters he wrote in large numbers. These letters were written to many different people from different cities and countries on various subjects. Based on this, it was deemed necessary to examine Abdülhak Hâmîd Tarhan's letters in terms of vocabulary. In this thesis study, it is aimed to make determinations on the addresses and vocabulary in Abdülhak Hâmîd Tarhan's letters.

Keywords: Abdülhak Hâmîd Tarhan, Letter, Vocabulary.

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmamın konusunun belirlenmesinde, çalıőmamın yürütölmesi, yazımı esnasında bilgi ve deyimleriyle her türlü yardım ve destekte bulunarak bana yol gösteren, çalıőmam boyunca emeğini, ilgisini esirgemeyen çok kıymetli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Hüseyin YIDIZ'a sevgi ve saygılarımı sunar, teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca üzerimde emeği olan tüm hocalarıma; eğitim hayatımda bana her zaman inanan maddi, manevi desteklerini her daim üzerimde hissettiğim aileme teőekkürü bir borç bilirim.

MERVE DURKUT

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Hayatı ve Eserleri	1
1.2. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektupları Üzerine.....	4
1.3. Dönem Sözlükleri	6
1.4. Amaç, Kapsam ve Sınırlılıklar.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
1.5. Yöntem.....	8
1.6. Derlem.....	11
2. BULGULAR VE DEĞERLENDİRMELER.....	12
3. SONUÇ	74
KAYNAKÇA.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
EK: DİZİN.....	79
ÖZ GEÇMİŞ	80

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarının Bulunduğu Eserler ve Mektup Sayıları.....	11
Tablo 2. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarının Tarih, Muhatap, Hitap, Ünvan ve Kaynak Bilgileri	12
Tablo 3. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarının Muhataplarına Gönderdiği Mektup Sayısı ve Hitap Sayısı	52
Tablo 4. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarındaki Hitap Biçimleri ve Kullanım Sayısı	54
Tablo 5. Hitapların Kelime Sayısına Göre Dağılımı	65
Tablo 6. Mektupların Sınıflandırılması	68
Tablo 7. Mektuplarda Yer Alan Deyimler ve Kullanım Sıklığı	69
Tablo 8. Lehce-i Osmanî'de Bulunmayan ve Yalnızca Cümle İçinde Geçen Fiiller..	71
Tablo 9. Kâmûs-ı Türkî'de Bulunmayan ve Yalnızca Cümle İçinde Geçen Fiiller ..	71
Tablo 10. İncelenen İki Sözlükte Hiç Geçmeyen ve Yalnızca Cümle İçinde Geçen Fiiller	72
Tablo 11. İncelenen İki Sözlükte Yer Almayan Fiiller	77

KISALTMALAR DİZİNİ

AHM	: Abdülhak Hâmid'in Mektupları
AT	: Ad Tamlaması
BST	: Birleşik Sıfat Tamlaması
FBT	: Farsça Birleşik Tamlama
FT	: Farsça Tamlama
KT	: Karma Tamlama
KM	: Kâmûs-ı Türkî
LO	: Lehce-i Osmanî
SFG	: Sıfat Fiil Grubu
ST	: Sıfat Tamlaması

1. GİRİŞ

1.1 Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Hayatı ve Eserleri

Türk edebiyatının önemli isimlerinden biri olan Abdülhak Hâmid, 1852 yılında İstanbul'da doğmuştur. Hâmid'in baba tarafı oldukça iyi bilinen bir ailedir. Büyükbabası Abdülhak Molla sarayda hekimbaşı görevinde bulunmuş önemli bir şahsiyettir. Babası Hayrullah Efendi ise önemli bir tarihçi olmanın yanı sıra baba mesleği olan hekimlikte tahsilini de tamamlamıştır. Hayrullah Efendi Mekteb-i Tıbbiye'de de dersler vermiş ve öğretmenlik de yapmıştır (Enginün, 1986, s.7). Annesi Müntehâ Hanım ise Kafkasya'dan kaçırılıp, İstanbul'a esir olarak getirilmiş bir hanımefendidir. Abdülhak Hâmid'in ikisi kız ve bir erkek kardeşi olmak üzere üç kardeşi vardır (Enginün, 1986, s.7-8).

Hâmid, ilk tahsiline beş yaşlarında Bebek'te ki mahalle mektebine giderek başlamıştır. İlk tahsilini burada tamamladıktan sonra Hisar Rüştüyesi'ne devam etmiştir. Bu sırada dönemin tanınmış âlimlerinden Hoca Tahsin Efendi'den, Hoca Bahaeddin Efendi ve Evliya Hoca'dan da özel dersler almıştır. Hâmid'in bu sayede şiir zevki de yavaş yavaş oluşmaya başlamıştır. Bu derslerle birlikte tarih konusunda da babasından pek çok şey öğrenmiştir. Annesi Müntehâ Nasib Hanım'dan ise masalcılık yönünden fazlasıyla etkilendiği de bilinmektedir. Ailesi Hâmid'in eğitimine Fransa'da devam etmesine karar vermiştir ve babasının da o dönem Maarif Müsteşarı olarak Fransız Akademisi'nde görevini yerine getirdiği yıllarda ağabeyi Nasuhi Bey ile birlikte Paris'e gitmiştir. Orada bir kolejde okul hayatına devam etmiştir. Fransa'da eğitim gördüğü süre zarfında Fransızcasını da ilerletmiştir. Abdülhak Hâmid'in babası Hayrullah Efendi'nin 1865 yılında Tahran büyükelçiliğine tayin edilmesinin üzerine babası ile birlikte Tahran'a gitmiştir (Tanpınar, 2016, s.491). Abdülhak Hâmid Tahran'da Dâniş Efendi'den Fransızca, Bahaeddin Efendi'den Arapça, elçilik kâtiplerinden, Mirza Hasan Şevket'ten ise Farsça dersleri almıştır (Enginün, 1986, s.16). Hâmid 1867'de babasının ani ölümü üzerine sarsılmış ve ailesiyle birlikte İstanbul'a dönmüştür. İlk olarak İstanbul'da Maliye Mühimme Kalemi'ne girmiş ve daha sonra Sadaret ve Şurâ-yı Devlet'te görevler almıştır. Hâmid Maliye Kalemi'nde görev yaptığı sırada Ebuziyya Tevfik ile tanışmıştır ve onun sayesinde edebiyatımızın da önemli isimlerinden; Sâmipaşazâde Sezai, Namık Kemâl, Recâizâde Mahmut Ekrem ve Mizancı Murat Bey ili tanışma şansını bulmuştur (Tanpınar, 2016, s.491).

1874 yılında Pîrizâde Fatma Hanım ile ağabeyi Nasuhi Bey'in Edirne'de bulunan konağında evlenmiştir. Bu evliliğinden Abdülhak Hüseyin adında bir oğlu ve Hamide Nasip adında bir kızı olmuştur (Enginün, 1986, s.19). Hâmid 1875'te Paris büyükelçiliği ikinci kâtipliği için görevlendirilmiştir ve bu sebepten ötürü Fransa'ya gönderilmiştir. Paris'te iken yazdığı *Nesteren* adlı tiyatro eserinin yayınlanması üzerine tekrar Paris'e dönememiştir. İstanbul'a dönmüştür ve işinden azledişi Abdülhak Hâmid'i yeniden edebiyatla uğraşmaya itmiştir. Bir süre sonra Berlin büyükelçiliğine görevlendirilmiş fakat Hâmid bu işten vazgeçmiş ve oraya gitmemiştir. Rize'de ağabeyi Nasuhi Bey vali iken onun yanına gitmiştir ve uzunca bir müddet burada yaşamıştır. Abdülhak Hâmid, Rize'de kaldığı sürece şiirler yazmış ve Hazine-i Evrak'a yayımlanması için şiirlerini göndermiştir (Enginün, 1986, s.26). Hâmid bir müddet sonra Poti şebenderliğine tayin olmuştur. Burada ki işinden memnun kalmayınca Golos şebenderliğine tayin edilmiştir ve eşi Fatma Hanımla birlikte Yunanistan'a gitmiştir. Eşi Fatma Hanım'ın hastalığı bu sürede iyice ilerlemeye başlamıştır. Hastalığının teşhisi için İstanbul'a dönen Hâmid'e 1883 yılında Bombay şebenderliği görevi tayin edilmiştir. Eşini de alıp Hindistan'a geçmiştir. Hindistan'da geçirdiği süre Abdülhak Hâmid'de güzel bir ilham kaynağı olmuş ve en iyi şiirlerinden birkaçını burada kaleme almıştır. Eşi Fatma Hanım'ın hastalığı gittikçe ilerlemiş ve bu yüzden İstanbul'a dönmek zorunda kalmıştır. Yola çıkan Hâmid ve eşi Beyrut'a kadar geldiklerinde artık Fatma Hanım hastalığına yenik düşüp hayatını kaybetmiş ve Beyrut'ta toprağa verilmiştir. Bu acı ölüm Hâmid'i derinden sarsmış ve büyük bir üzüntüye sürüklemiştir. Duygularının eseri olan *Makber'i* de bunun üzerine kalemi almıştır. Abdülhak Hâmid, 1886 yılında Londra sefaretî başkâtipliğine tayin edilmiştir başlarda isteksizce giden Hâmid'i Londra'nın ihtişamı kısa bir sürede etkilemiştir (Enginün, 1986, s.33). Burada ki görevi sırasında Hâmid *Zeynep* ve *Finten* adlı eserlerinin yayınlanması nedeniyle II. Abdülhamid tarafından görevinden alınmıştır. Bunun üzerine Hâmid, padişaha bir daha edebiyat ile uğraşmayacağı konusunda söz verdiği bir yazı yazmış ve görevine iade talebinde bulunmuştur. 1888'de görev iadesi yapılan Hâmid, Londra'ya tekrar gönderilmiştir. Londra 'da yirmi sekiz yıl kalan Hâmid 1890 yılında Nelly Cleaver ile evlenmiştir (Tanpınar, 2016, s.496). Hâmid 1895 yılında Lahey'e tayin edilmiştir. İki yıl kadar burada görevini yerine getirdikten sonra tekrar Londra'ya geri dönmüştür. 1911'de eşi Nelly Hanım tıpkı ilk eşi Fatma Hanım gibi veremden hayatını kaybetmiştir. Bu ölüm Hâmid'i büyük bir yasa boğmuştur (Tanpınar, 2016, s.497). Kısa bir süre İstanbul'da

bulunmuş ve bu süre zarfında Cemile Hanım ile tanışmış ve evlenmiştir ancak bu evlilik yirmi gün kadar sürmüş boşanıp tekrar Londra'ya dönmüştür. Burada son eşi olan Lüsyen Hanım ile 1912'de evlenmiş ve 1913'te İstanbul'a dönmüşlerdir. İstanbul'da uzunca bir müddet geçim sıkıntısı çektikten sonra 1914'te Âyan Meclisi'ne aza olarak seçilmiştir (Tanpınar, 2016, s.497). Abdülhak Hâmid I. Dünya Savaşı'nın ardından eşiyle birlikte Viyana'ya gitmiştir. Burada da yaşamı boyunca sık sık yaşadığı parasızlıkla karşı karşıya kalmıştır. İstanbul'a tekrar döndüğünde 1928'de milletvekili olarak seçilmiştir. Hâmid artık yaşlanmış ve 85 yaşında iken 1937'de İstanbul Belediyesi'nin kendisine tahsis ettiği Maçka Palas'taki odasında hayata gözlerini yummuştur (Enginün, 1986, s.40). Edebiyatın önemli bir sanatçısı olan Abdülhak Hâmid'in cenazesi Mustafa Kemal Atatürk'ün de emriyle milli merasim töreni düzenlenerek Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Abdülhak Hâmid Tarhan'ın hayatı, eserlerine büyük etki etmiş bir edebiyat sanatçısıdır. Hayatında yaşadığı pek çok zorluğun, duyguların, yaşanmışlıkların eserlerinde yansımaları görülmektedir. Eserlerinde Hâmid uzun yaşamı boyunca siyasi, ilmi ve edebi birçok olaya ve isimlere yer vermiştir. Abdülhak Hâmid'in yaşamını, yaşanmışlıklarını ve onunla ilgili çokça bilgilere ulaşmakta İkdam ve Vakit gazetelerinde yayımlanan hatıraları ve mektupları rehberdir. Hâmid, birkaç düzyazısı dışında daha çok şiir ve tiyatrolar kaleme almıştır. Şiirlerinde eski edebiyatı reddetmiş ve serbest şiir yazma tavrını ortaya koymuştur. Özellikle de romantik şiir yazma tavrını *Makber*'in önsözünde ortaya koymuştur. Avrupa kültürünü yakından tanınması ve ondan etkilenmiş olması da Hâmid'in eserlerinde yeniliklere yol açmıştır. Birçok konuda şiirler yazmış bu sayede Türk şiirinin de içerik ve şekil açısından yenilikler kazanmasını sağlamıştır. Abdülhak Hâmid'in şiirleri şu şekildedir:

Sahra (1879), *Makber* (1885), *Ölü* (1885), *Bunlar Odur* (1885), *Divaneliklerim* yahut *Belde* (1885), *Hacle* (1885), *Kahpe* yahut *Bir Sefilenin Hasbihali* (1886), *İlham-ı Vatan* (1916), *Validem* (1913), *Baladan Bir Ses* (1912), *Garam* (1923) adlı kitaplarında yayımlanmıştır. Daha Sahra'nın kapağında yayımlanacağı ilan edilmiş olan *Yadigâr* ile *Hep yahut Hiç* adlı kitapları tasavvur olarak kalmıştır. Çeşitli süreli yayımlarda ve bazı kitaplarda kalmış olan kısa şiirleri Hamid'in düşündüğü isim ile *Hep yahut Hiç* adı altında toplanmıştır (1982) (Enginün, 1986, s.41).

Tiyatro eserleri de Hâmid'in kendi edebiyat dünyasında önemli bir yere sahiptir. "Abdülhak Hâmid'in tiyatro hakkında düşüncelerini ifade ettiği iki önemli metin vardır.

Bunlardan birincisi *İçli Kız*'ın sonuna eklediği "*İçli Kız Hakkında Bir Makale*", diğeri ise yine *Duhter-i Hindû*'nun sonuna koyduğu "*Hâtîme*" başlıklı metindir" (Karaburgu, 2010, s.17). Tiyatrolarını kaleme alırken birçok edebiyat sanatçısının Hâmid'i bu konuda etkilediği bilinmektedir. Tiyatroları daha çok okunmak için kaleme alınmıştır. Abdülhak Hâmid'in tiyatro eserleri şu şekildedir:

Macerâ-yı Aşk (1873), *İçli Kız* (1875), *Sabr ü Sehat* (1875), *Duhter-i Hindû* (1876), *Nazife* (1878), *Nesteren* (1878), *Tarık* (1879), *Tezer* (1880), *Eşber* (1880), *Zeyneb* (1908), *İlhan* (1913), *Liberte* (1913), *Finten* (1916), *Turhan* (1916), *Tayflar Geçidi* (1917), *Abdullahü's-sagir* (1917), *Yadigâr-ı Harp* (1917), *İbni Musa* (1917), *Ruhlar* (1922), *Yabancı Dostlar* (1924), *Arziler* (1925), *Cünûn-ı Aşk* (1925/1926) *Hakan* (1935), *Vicdan Azabı* (yayınlanmamış) (Bezirci, 2000, s.80).

1.2 Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektupları Üzerine

Bir zamanlar insanların iletişim hayatında önemli yeri olan mektuplar günümüzde artık neredeyse hayatımızdan olabildiğince uzaklaşmıştır. Haberleşmenin dışında mektuplar, yazılı edebiyata da çokça katkıda bulunmuştur. Mektuplarını kaleme almış edebiyat sanatçısının; edebiyata dair sanat anlayışı, yer yer kişilik özellikleri, kişisel yaşamı ve edebi hayatı gibi pek çok konuda bilgilere yer vermesi edebiyatın birer malzemesi olarak kullanılmıştır. Mektuplarının bilinen bir kısmı okura ulaşmış edebî şahsiyetlerden biri de Abdülhak Hâmid Tarhan'dır.

Abdülhak Hâmid, şiirleri, tiyatro eserleri dışında aynı zamanda mektuplarıyla da dikkat çekmiştir. Hayatının uzunca bir dönemini, görevleri sebebiyle yurt dışında geçiren şair bu dönemlerinde mektuplar kaleme almıştır. Hâmid'in yazdığı mektuplar ona yalnızca bir iletişim kurma yolu değil; sevdikleriyle, dost ve akrabalarıyla kurduğu bir bağ olmuştur (Özbek, 2023, s.108). Yurt dışında Paris, Poti, Londra, Brüksel, Golos ve Bombay'dan sevdiklerine yazıp gönderdiği mektuplarında gurbetin onda bıraktığı yalnızlığı görmek mümkündür. Mektuplarında ailesine, memleketine, dostlarına duyduğu özlem, maddi manevi sıkıntılarıyla baş etmek için verdiği mücadelesi kendi ifadelerinden anlaşılmaktadır. Yakın dostlarına, ailesine gönderdiği mektuplarda çektiği maddi sıkıntılarında da daima bahsetmiştir. Hâmid, mektuplarda sevinçlerini, yalnızlığını, acılarını, mutluluklarını kimi zaman öfkesini ve şikâyetlerini kaleminin ucundan dökülen satırlarla aktarmıştır. Mektuplarında şairin hayatıyla ilgili bilgiler, ailesi, dostları, yaşadığı dönem ve o dönem yer alan sanatçılar, eserler hakkında

bilgilere de yer vermiştir. Hâmid'in özellikle şiire, bazı şair ve yazarlara bunun yanı sıra dönemin siyasi, edebi, sosyal olaylarına; şiir, tiyatro gibi edebî meselelerle ilgili olan görüşlerine, tartışmalarına da ulaşılmaktadır. (Karataş, 2006, s.2). Türk edebiyatı açısından önemli yere sahip olan bu mektuplar üzerine de bu muhteva bakımından çalışmalar yapılmıştır.

Abdülhak Hâmid Tarhan'ın, mektuplarının bir kısmı kendisi hayattayken yayınlanmaya başlanmıştır (Özbek, 2023, s.108). Şairin mektupları ilk olarak 1916 yılında Süleyman Nazif tarafından *Külliyat-ı Âsâr Mektuplar 1-2* şeklinde notlar ve açıklamaları ile birlikte yayınlanmıştır. 1867-1937 yılları arasında yazıldığı bilinen mektuplarının yer aldığı İnci Enginün'e ait olan *Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektupları*'dır ve bu iki ciltlik bir çalışmadır. Enginün, Hâmid'in mektupları üzerine en kapsamlı çalışma olan bu önemli eserin birinci cildinin önsöz kısmında mektupların bir araya getirilmesinde yaşanan zorluklardan ve birçok arşiv kaynaklarından yararlanmış olduğunu belirtmiştir. İfade edilen arşivler; *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Aşiyân Müzesi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Milli Kütüphane, Türk Tarih Kurumu, İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü, Atatürk Kitaplığı ve İstanbul Belediyesi* şeklindedir. Bu yayınlananlardan farklı, başka mektupların da olacağı ihtimalinden söz etmiştir ve *"Dilerim elinde Hâmid'in mektupları olanlar onları yayımlarlar veya yayımlanması için bize gönderirler. Bu tür yayınların ancak bir birikim olduğu kesindir"* şeklinde ifade etmiştir. Mevcut çalışmaya devamlılık katması için de bir teşvikte bulunan Enginün'ün ardından yeni mektuplara ulaşılmış ve çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalardan biri Âlim Kahraman'a ait olan *"Abdülhak Hâmid'in Mektupları"* ve *Kitapta Yer almayan Bir Mektubu"* çalışmasıdır. Kahraman 1962 yılında Kalem dergisinde yayınlanan 1 mektubu bazı imla düzenlemeleri yaparak yayınlamıştır. Bir diğer yayın ise Mefail Hızlı ve Murat Yurtsever'e ait olan *"Abdülhak Hâmid'e Ait Bir Bölük Mektup"* adlı çalışmadır. Ortak yazılan bu makalede bulunan 6 mektup Bursa Kültürpark Müzesi'nde bulunup neşredilmiştir. Diğer çalışmalardan ikisi Ali Şükrü Çoruk'a aittir. Bunlardan; *"Abdülhak Hâmid'in Mütareke Döneminde Peyâm Gazetesinde Yayınlanan İki Mektubu"* adlı çalışmada Ali Ekrem Bolayır'ın çıkardığı Peyâm gazetesinde yayınlanan 2 mektubun çeviri yazını verilmiştir. Yine Çoruk'a ait bir 1 mektubunun yayınladığı *"Abdülhak Hâmid'in Mütareke Döneminde Ali Kemal'e Gönderdiği Bir Mektup"* adlı çalışmadır. Seda Özbek'in *"Abdülhak Hâmid Tarhan'ın*

Külliyatına Girmeyen Dört Mektubu” adlı çalışmada Tan gazetesinde yayınlanan 4 mektubu da yer almaktadır.

1.3 Dönem Sözlükleri

Tezde Abdülhak Hâmid’in mektuplarındaki sözcük varlığının o döneme ait sözlüklerle karşılaştırılması yapıp, bu sayede dönem sözlüklerinde yer almayan fakat Abdülhak Hâmid’in mektuplarında yer verilmiş söz varlığının tespitinin yapılması amaçlanmaktadır. Bu husus göz önünde bulundurularak Abdülhak Hâmid’in 1867-1937 yılları arasında bulunan süreç esas olarak alınmış ve bu tarihlere yakın neşredilmiş sözlüklerin seçilmesine karar verilmiştir. Bu sözlükler arası yapılan karşılaştırmada, Abdülhak Hâmid’in mektuplarının söz varlığındaki farklılıkların ortaya konmasında yeterli olacağı kanaatine varılmıştır.

Abdülhak Hâmid’in mektuplarına ait söz varlığının karşılaştırılması adına 1876’da Ahmed Vefik Paşa tarafından yazılmış olan *Lehce-i Osmanî* (LO) ve ilk baskısı 1901 yılında İkdâm gazetesi tarafınca yapılan Şemseddin Sâmî’ye ait *Kâmûs-i Türkî* (KT) esas olarak alınmıştır.

Lehce-i Osmanî ve Kâmûs-ı Türkî’nin söz varlığı ile Abdülhak Hamid’in mektuplarındaki söz varlığı yalnızca basit ve türemiş olarak tek kelimelik fiiller bakımından karşılaştırılmıştır. Bunun nedeni ise fiil türü dışında kalan kelimelerin konuya göre çeşitlilik gösterebileceği ya da alıntı kelimeler olabilme ihtimalidir.

Sözlüklerden Lehce-i Osmanî Ahmed Vefik Paşa’nın idarî ve siyasî görevlerinden ayrıldığı 1873-1876 yılları arasında hazırlayıp, yayımlamış olduğu eseridir. Ahmed Vefik Paşa 1882 yılında eserini geliştirerek yeni ve ikinci basımını gerçekleştirmiştir. Ahmed Vefik Paşa ilk baskıda sözlükte; Arapça, Farsça ve Türkçe kelimeleri bir arada almıştır. İkinci basımda ise, Türkçe kelimelerle Türkçeleşmiş olduğunu düşünüp kabul ettiği Arapça ve Farsça kelimeleri, ayrıca Batı dillerinden gelip yerleşmiş olanlara ilk ciltte yer vermiştir. Yalnızca Arapça ve Farsça’dan geçen ve sadece yazı dilinde kullanılan kelimelere de II. cildinde yer vermiştir. “Lehce-i Osmânî’nin asıl sözlük bölümünün getirdiği başlıca yenilikler şunlardır: 1. Osmanlı Türkçesi’ndeki sözler mümkün olduğu kadar Doğu Türkçesi’ndeki asılları ve eski şekilleriyle gösterilmiştir. Türemiş şekillerinin yaşamasına karşılık unutulmuş veya kullanılmaz olmuş kök kelimelere götüren, Osmanlı Türkçesi’yle olan ilgiyi veya farkları göstermeye yönelik bu sistem, eseri Doğu Türkçesi’ne açtığı için Thory Jozsef ve Barbier de Meynard gibi

Batılı Türkologlar'ca Türkçe'nin mukayeseli incelemesine kaynak bir çalışma olarak gösterilmiştir. Kullandığı kaynakları zikretmeyen Ahmed Vefik Paşa'nın sözlüğü hazırlarken Doğu Türkçesi'yle yazılmış eserlerden faydalandığı anlaşılmaktadır (Babinger onun bir Doğu Türkçesi sözlüğü için gerekli materyalleri topladığını, ancak böyle bir sözlüğü meydana getirmedğini belirtmektedir). 2. Türkçe kelimelerin izahını türedikleri kökten hareketle, birleşik sözlerle tamlama ve deyimlerdeki kelime kümelerinin etrafında toplandıkları taban söz veya mefhumu göre göstermeyi esas alan bir metot ortaya koyması dikkate değer bir yeniliktir. Bir kökten çıkma sözlerin ayrı madde başlarına dağılmadan bir arada bulunması Türkçe'nin kelime ve deyim teşkilindeki zenginliğini meydana çıkarmıştır. 3. Türkçe kelimelerde gittikçe artan imlâ kargaşasına ve Arap harflerinin Türkçe'nin bazı seslerini ifadede yetersizliğine çözüm getirmek için Türkçe'de bulunmayan seslere mahsus Arap harflerini kullanmayan Doğu Türkçesi'ndeki aslî şekillere göre düzenlenmiş bir imlâ sistemini teklif eder. Ahmed Vefik Paşa, Türkçe'nin tek harfte toplanmış ayrı ve farklı seslerinin belli olması için her birine özel işaret koydurduğu değişik hurufat döktürüp kullanmıştır. 4. Türk tarihi, etnolojisi, lehçeleri ve coğrafyasına dair maddeler sözlüğe küçük bir Türkoloji ansiklopedisinin taslağı mahiyetini kazandırmıştır. Bunlar arasında üç sütunluk yer işgal eden “Türk” maddesi Ahmed Vefik Paşa'nın Türkçü zihniyetini yansıtmaya bakımından zikre değer” (<https://islamansiklopedisi.org.tr/lehce-i-osmani>).

Şemseddin Sâmî'nin ve Türk dilinin en önemli sözlüklerinden olan Kâmûs-ı Türkî 1900 yılında müellifi tarafından yayımlanmıştır. Kâmûs-ı Türkî Türk dilinin belli bir sistemle hazırlanmış ilk sözlüğü kabul edilmesi ve Türkçe kelimelerin tam alfabetik sırayla verilmesi ve Türkçe adının ilk kez bir sözlüğe konulması bakımından önem taşımaktadır. Türkçe kelimelere yer vermesi bakımından ilk sözlük olan Lehce-i Osmanî'den sonra Kâmûs-ı Türkî konuşma ve yazma dilindeki Türkçe kelimelerle birlikte Arapça, Farsça, İtalyanca, Rumca, Fransızca ve diğer Batı dillerinden sözcükleri bir araya getiren bir sözlüktür XIX. yüzyılın sonlarındaki Türkçe'nin söz varlığını gösteren sözlükte 29.000 civarında kelime bulunmaktadır.

“Şemseddin Sâmî, eserin önsözünde daha önce hazırlanan lugatların düzenleniş biçimini eleştirmiş, bu hususta Batı'daki sözlükleri örnek aldığını söylemiş, Türkçe, Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde alfabetik sıraya uyduğunu ifade etmiş, kelimeleri harekelerini dikkate almadan “hurûf-ı hecâ” tertibiyle vermiştir. Ayrıca kelimelerin hangi dile ait olduğunu belirttiği gibi hangi kökten türediklerine de işaret etmiştir.

Kelimelere anlam verilmesi konusunda da eski sözlükçüleri eleştiren müellif eserinde şöyle bir yol izler: Önce -yabancı ise- kelimenin hangi dilden alındığı, gramer kategorisi (kelime türü), terimlerin hangi bilgi dalına ait olduğu belirtilir; daha sonra sıra numarasıyla farklı mânalar açıklanır ve örnekler verilir, arkasından o kelimeyle yapılmış deyimler sıralanır. Ayrıca çeşitli sanat ve bilim dallarına ait terimlerle kelimenin anlamını değiştiren özel tabirler farklı işaretlerle ayrılmış, kelime türünün değişmesi de bir işaretle belirtilmiştir. *Kāmûs-ı Türki* taramaya dayalı bir sözlük olmadığından eserde imzalı örneklere rastlanmaz; bütün örnekler müellif tarafından verilmiştir. Eserde kelimelerin doğru okunabilmesi için bazı özel işaretler kullanılmış, böylece Türkçe kelimelerdeki fonetik problemi bir dereceye kadar çözülmeye çalışılmıştır. Başta Redhouse, Zenker ve Ahmed Vefik Paşa'nın lugatları olmak üzere yerli ve yabancı çeşitli sözlüklerden yararlandığı anlaşılan Şemseddin Sâmî, muhtemelen bazı bilgileri iyice tahkik edememesi ve eserin aceleye gelmesi yüzünden eski sözlüklerdeki bir kısım yanlışları tekrarlamış ve bu sebeple kendi döneminde eleştirilmiştir” (<https://islamansiklopedisi.org.tr/kamus-i-turki>).

1.4 Amaç, Kapsam ve Sınırlılıklar

Yapmış olduğumuz bu tez çalışmasının amacı Abdülhak Hâmid Tarhan'ın, yaşamının uzunca bir döneminde sosyal, siyasi, edebi her türde ve farklı konularda sevdiklerinden, eş, dost ve akrabalarından uzakta geçirdiği yıllarda yazmış olduğu mektuplarda kullanmış olduğu hitap biçimleri ve söz varlığı üzerine tespitler yapmak ve tespiti yapılan söz varlığının, o dönemki sözlüklerle kıyaslanarak farklılıklarını ortaya koymaktır. Söz varlığı incelemesinde dönem sözlüklerinde basit ve türemiş tek kelimelik fiiller üzerinden karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bunun sebebi basit ve türemiş fiillerin Türkçe kökenli olmaları ve Türk dilinin söz varlığını isimlere nazaran daha yüksek oranda yansıtmasıdır. Kapsam olarak derlemde künyeleri verilen Abdülhak Hâmid'e ait 610 mektup belirlenmiştir.

1.5 Yöntem

Tezin yöntemi şu aşamalardan oluşmaktadır:

i. Tez konusunun belirlenmesi

Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektupları üzerine yapılan çalışmalar incelenmiş ve mektupların dili üzerine herhangi bir çalışma olmadığı görülmüştür. Bu sebeple mektuplardaki hitap biçimleri ve söz varlığı tez konusu olarak belirlenmiştir.

ii. Tez konusunu oluşturan mektupların araştırılıp bir araya getirilmesi

Tez çalışmasının ana kaynağı olan İnci Enginün'e ait *Abdülhak Hâmid'in Mektupları I-II* eserleri temin edilmiştir. Daha sonrasında Hâmid'e ait farklı mektuplar üzerine araştırmalar yapılmış dijital ortamda bulunan üzerine 14 farklı mektuba daha farklı kaynaklardan ulaşılarak mektuplar bir araya getirilmiştir. Böylelikle 610 mektuptan hareketle tezin veri havuzu oluşturulmuştur.

iii. Mektupların taratılarak word ortamına aktarılması

Tezde kullanılan eserler ilk olarak tarayıcıda PDF formatında taratılmış, sonra Adobe Fine Reader programıyla okutulmuş ve word dosyası haline getirilmiştir. Elde edilen dosya basılı metinlerle karşılaştırılarak tarama ve okutma aşamalarından kaynaklı yazım hataları düzeltilmiştir. Böylelikle tezin veri tabanı ortaya çıkarılmıştır.

iv. Mektupların numaralandırılması

Taratılarak word ortamına aktarılan mektupların her biri sırayla numaralandırılmıştır. Her mektuba bir numara verildiği gibi, her cümle de ayrıca numaralandırılmıştır. Böylelikle mektuplar söz varlığı tespiti için veri işlemeye uygun hale getirilmiştir.

v. Mektupların tarihlerine göre korpus oluşturulması

Numaralandırılmış olan mektuplar; mektup numarası, yazılış tarihi, muhatabı, hangi kaynaktan alındığı ve sayfa sayıları şeklinde bir korpus hazırlanarak tablo şekline getirilmiştir. Böylelikle verilerin genel görünümü ve ana iskeleti ortaya konmuştur.

vi. Mektupların dizin programına uygun düzenlenmesi

Mektuplarda bulunan kelimeler *Cibakaya* dizin programına uygun olarak çeşitli simgelerle ekine, köküne ayrılarak işlenmiştir. Böylelikle verilerin dizin programına uygulanması için gerekli şartlar oluşturulmuştur.

vii. Dizin oluşturma

İşlenen veriler dizin programına uygulanarak 1252 sayfalık dizin oluşturulmuştur. Oluşturulan dizin basılı şekilde değil de tezin sonunda link şeklinde *EK: DİZİN* olarak dijital ortamdan ulaşılabilecek şekilde sunulmuştur.

viii. Dizinde yer alan kelimeleri anlamlandırma

Dizinde yer alan kelimeleri anlamlandırmak için Kubbealtı Lugatı, Lugat Osmanlıca-Türkçe Sözlük ve Güncel Türkçe Sözlük (TDK)'ten yararlanılmıştır. Bununla beraber her kelimeye metinde kullanılmış olan anlamına göre anlamlandırma yapılmıştır. Böylelikle metindeki anlamlar sözcüğüne işlenerek dönemin anlam zenginliği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

ix. Dizinde yer alan fiillerin dönem sözlükleriyle karşılaştırılması

Dizinden hareketle ulaşılan tek kelimelik basit ve türemiş fiillerin, dönem sözlüklerinden Kâmûs-ı Türkî ve Lehce-i Osmanî'de yer alıp almadığı konusunda karşılaştırmalar yapılmıştır. Böylelikle basit ve türemiş fiiller esasında dönem sözcüğüne katkıda bulunulmuştur.

x. Sonuç hazırlanması ve tezin tamamlanması

Tez çalışmasının sonuç kısmı elde edilen bulgu ve değerlendirmeler üzerinden hazırlanmıştır. Böylelikle tez tamamlanmıştır.

1.6 Derlem

Tablo 1. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarının Bulunduğu Eserler ve Mektup Sayıları

Eser	Mektup Sayısı
Enginün, İnci (1995). <i>Abdülhak Hâmid'in Mektupları I.</i> İstanbul: Dergâh Yayınları.	246
Enginün, İnci (1995). <i>Abdülhak Hâmid'in Mektupları II.</i> İstanbul: Dergâh Yayınları.	350
Çoruk, Şükrü Ali (2016). <i>Abdülhak Hâmid'in Mütareke Döneminde Ali Kemal'e Gönderdiği Bir Mektup.</i> Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 55(55), 29-34.	1
Çoruk, Ali Şükrü (2015). <i>Abdülhak Hâmid'in Mütareke Döneminde Peyâm Gazetesinde Yayınlanan İki Mektubu.</i> Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, no. 10/8, 2015, ss. 13-22.	2
Hızlı, M. ve Yurtsever, M. (1998). Abdülhak Hâmid'e Ait Bir Bölük Mektup. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt.7, sa.1, ss.193-206,	6
Kahraman, Âlim (1996). <i>Abdülhak Hâmid'in Mektupları Ve Kitapta Bulunmayan Bir Mektup.</i> İlmi Araştırmalar (3), 227-230.	1
Özbek, Seda (2023). <i>Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Külliyyatına Girmeyen Dört Mektubu.</i> Türklük Bilimi Araştırmaları (53), 107-120.	4
Toplam	610

Abdülhak Hâmid'in mektuplarıyla ilgili yapılan çalışmalardan bu yedi çalışma özelinde mektuplar birleştirilerek derlem haline getirilmiş ve her bir mektup numaralandırılarak sıralanmıştır. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın ulaşılan mektuplarından 610'u incelenen bu çalışmada mektupların kimlere hangi tarihte ve nasıl bir hitap şekliyle yazıldığını incelemek adına Tablo 2'ye göz atılmalıdır.

2. BULGULAR VE DEĞERLENDİRMELER

Abdülhak Hâmid Tarhan'ın 610 mektubunun ele anılıp incelendiği bu tez çalışmasında elde edilen temel bulgular muhataplar ve dil-üslup özellikleri açısından değerlendirilebilir.

Analiz öncesi mektupların genel görünümü için Tablo 2'ye göz atmak gerekecektir.

Tablo 2. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarının Tarih, Muhatap, Hitap, Ünvan ve Kaynak Bilgileri

Sıra No	Tarih	Muhatap	Hitap	Ünvan	Kaynak
1	1867/??/?	?	Ma'rüz-ı çâker-i keminelidir ki		AHM-I. 1/17
2	??/?/?	Ziver Paşazade Bahaeddin Bey'e	?	Paşazade	AHM-I. 2/18
3	1874/05 /?	Said Bey'e	?		AHM-I. 3/18-21
4	1875/??/?	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 4/22
5	1875/??/?	?	İsmetlu hemşirem efendim		AHM-I. 5/23
6	1875/09 /15	Namık Kemal'e	Efendimiz		AHM-I. 6/24-28
7	1876/02 /19	Namık Kemal'e	Efendim		AHM-I. 7/28-36
8	1876/04 /10	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim Efendim	Pirizâde	AHM-I. 8/36-37
9	??/?/?	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-ı bendeleridir		AHM-I. 9/37
10	1876/04 /21	Prizâde kardeşlere; İbrahim, İsmail Ve Osman ve Hüsnü Beyler'e	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 10/38
11	1876/06 /25	Fahrünnisa Hanım'a	İffetlu hemşirem efendim hazretleri		AHM-I. 11/39-40
12	1876/07 /12	Bahaeddin Bey'e	Biraderim efendim		AHM-I. 12/40-41
13	1876/07 /19	Sami Paşazâde Damad-ı Şehriyâri Necib Paşa Merhuma	Birader-i eazzım efendim	Sami Paşazâde Damad-ı Şehriyâri	AHM-I. 13/41-44

14	1876/07 /20	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizade	AHM-I. 14/44-46
15	1876/08 /23	Bahaeddin Bey'e	Birader		AHM-I. 15/47-48
16	1876/08 /23	Bahaeddin Bey'e	Birader		AHM-I. 16/49-50
17	1876/10 /16	Bahaeddin Bey'e	Kardeşim		AHM-I. 17/50-53
18	1876/11 /24	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 18/53-54
19	1876/12 /07	?	İki gözüm birader		AHM-I. 19/55-56
20	1876/12 /28	Pirizâde Osman Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 20/56-57
21	1876/12 /?	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-ı bendeleridir		AHM-I. 21/57-58
22	1877/01 /05	Nasuhi Bey'e	?		AHM-I. 22/59
23	1877/01 /05	Pirizâde İbrahim Bey'e	İki gözüm kardeşim	Pirizâde	AHM-I. 23/59-61
24	1877/01 /18	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 24/61-63
25	1877/01 /18	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 25/63-64
26	1877/02 /09	Kaynibiraderi Hüsnü Bey'e	Biraderim efendim		AHM-I. 26/64-65
27	1877/03 /17	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 27/66-67
28	1877/03 /29	Pirizâde İbrahim Bey'e	İki gözüm biraderim	Pirizâde	AHM-I. 28/67-69
29	1877/05 /18	Pirizâde kardeşlere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I 29/69-70
30	1877/06 /01	Pirizâde İbrahim Bey'e	Birader	Pirizâde	AHM-I 30/71-72
31	1877/06 /14	Pirizâde İbrahim Bey'e	Kardeşim efendim	Pirizâde	AHM-I 31/73
32	1877/06 /22	Pirizâde kardeşlere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 32/ 73-74
33	1877/07 /13	Pirizâde İbrahim ve Osman ve Hüsnü Bey'lere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 33/74-75
34	1877/10 /19	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 34/76
35	1877/11 /07-08	Pirizâde İbrahim Bey'e	Birader	Pirizâde	AHM-I. 35/76-78
36	1877/10 /14	Osman Bey'e	Kardeşim		AHM-I. 36/78-79

37	1877/11 /23	Pirizâde İbrahim Bey'e	Birader	Pirizâde	AHM-I. 37/79-80
38	1877/11 /05	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 38/80-81
39	1877/12 /13	Pirizâde İbrahim Bey'le Hüsnü Bey'e	Biraderlerim efendim	Pirizâde	AHM-I. 39/81-83
40	1877/12 /14	Pirizâde İbrahim ve Osman Beylerle kayın biraderi Hüsnü Bey'e	Beyefendiler hazarâtı	Pirizâde	AHM-I. 40/84-85
41	1877/12 /14	?	İki gözüm birader		AHM-I. 41/85
42	1877/12 /28	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 42/86
43	1878/01 /04	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-1 bendeleridir		AHM-I. 43/87-89
44	1878/01 /11	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-1 bendeleridir		AHM-I. 44/89-90
45	1878/01 /15	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-I. 45/90-92
46	1878/01 /18	Pirizâde İbrahim ve Osman Beylerle kayın biraderi Hüsnü Bey'e	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 46/92
47	1878/01 /25	?	Efendim		AHM-I. 47/93
48	1878/03 /14	Pirizâde İbrahim Bey'e	Birader-i vefadârım efendim		AHM-I. 48/93-95
49	1878/05 /10	Bahaeddin Bey'e	İki gözüm birader		AHM-I. 49/95-96
50	1878/06 /07	?	?		AHM-I. 50/96-97
51	1878/06 /07	Bahaeddin Bey'e	Nûr-1 aynım birader		AHM-I. 51/97-99
52	1878/06 /21	Recaizâde Ekrem'e	Ma'rûz-1 fakirânemdir	Recaizâde	AHM-I. 52/100
53	1878/06 /21	Pirizâde kardeşlere	Biraderlerim efendim	Pirizâde	AHM-I. 53/100-101
54	1878/06 /27	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-1 bendeleridir		AHM-I. 54/101-102
55	1878/07 /11	Pirizâde İbrahim Bey'e	Birader	Pirizâde	AHM-I. 55/102-103
56	1878/07 /26	Bahaeddin Bey'e	Biraderim beyim, efendim, azizim		AHM-I. 56/103-106
57	1878/08 /?	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-1 bendeleridir		AHM-I. 57/106-108
58	1878/09 /19	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-1 bendeleridir		AHM-I. 58/108-109

59	1878/09 /25	Nasuhi Bey'e	Mar'ruz-ı bendeleridir		AHM-I. 59/109-111
60	1878/10 /19	Bahaeddin Bey'e	Birader-i muhteremim efendim		AHM-I. 60/111-113
61	?/?/?	?	?		AHM-I. 61/113-118
62	1879/01 /?	Nasuhi Bey	Efendim		AHM-I. 62/118-119
63	1878/09 /07	Recaizâde Ekrem'e	Birader-i Ekrem'im efendim	Recaizâde	AHM-I. 63/119-158
64	1879/11 /07	Bahaeddin Bey'e	Mektup yazmaz Mektupçu Bey, vefasız Baha, yine sevilir kardeşimiz,		AHM-I. 64/158-159
65	1878/02 /26	Nasuhi Bey'e	Ma'ruz-ı bendeleridir		AHM-I. 65/159-160
66	1880/04 -05/?	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 66/160-162
67	1881/01 /01	Bahaeddin Bey'e	Biraderim iki gözüm efendim Bahaeddin'im		AHM-I. 67/162-164
68	1881/03 /?	Murad Bey'e	Birader		AHM-I. 68/164-169
69	1881/03 /21	Sami Paşazâde Damad-ı Şehriyarî Necib Paşa'ya	Ma'ruz-ı kemterî	Sami Paşazâde	AHM-I. 69/169-171
70	1881/02 -03/?	Menemenli Rifat Bey'e	Birader	Menemenl i	AHM-I. 70/171-173
71	1881/06 /04	Sami Paşazade Abdülhalim ve Abdurrahman Hasan Beylere	?	Sami Paşazâde	AHM-I. 71/173-174
72	1881/06 /?	Sâmi Paşazâde Damad-ı şehriyarî Necib Paşa'ya	Ma'rûz-ı fakirânemdir	Sami Paşazâde	AHM-I. 72/174-176
73	1881/06 /13	Sami Paşazâde Abdülbâki Bey'e	?	Sami Paşazâde	AHM-I. 73/176-177
74	1881/06 /28	?	?		AHM-I. 74/177-180
75	1881/07 /25	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım efendim Osman'ım		AHM-I. 75/181
76	1881/09 /14	Mihrünnisa Hanım'a	Kardeşim		AHM-I. 76/182-183

77	1881/10 /30	Namık Kemal Bey'e	Efendim Kemal'im muhterem biraderim		AHM-I. 77/184-187
78	1881/11 /06	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 78/187-190
79	1882/02 /17	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 79/190-192
80	1882/02 /21	Bahaeddin Bey'e	Birader-i muhteremim efendim Bahaeddin'im		AHM-I. 80/192-193
81	1882/03 /24	Sami Paşazâde Damad-ı Şehriyârî Necib Paşa'ya	Ma'rûz-ı âbd-i hâlisdir	Sami Paşazâde	AHM-I. 81/194-196
82	1882/04 /07	Pirizâde İbrahim ve Osman Bey'lere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 82/196
83	?/?/?	?	?		AHM-I. 83/196-197
84	1882/04 /11	Namık Kemal'e	Bir zaman me'lûf-ı iltifatı ve bugün hedef-i mücâzâtı olduğum efendim		AHM-I. 84/197-199
85	1882/04 /13	Osman Bey'e	İki Gözüm Osman'ım		AHM-I. 85/199-200
86	1882/04 /28	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 86/200-202
87	1882/04 /?	Sami Paşazâde Sezayi Bey'e	Birader-i muhteremim efendim	Sami Paşazâde	AHM-I. 87/202-216
88	1882/05 /19	Mihrünnisa Hanım'a	Kardeşim		AHM-I. 88/216
89	1882/05 /26	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 89/216-217
90	1882/05 /31	Recaizâde Ekrem Bey'e	Huzur-ı uhuvvet-i mukaddesene ma'rûz-ı ahkarânemdir	Recaizâde	AHM-I. 90/217-222
91	1882/06 /08	Osman Bey'e	Kardeşim Osman'ım		AHM-I. 91/222-224

92	1882/06 /10	Nasuhi Bey'e	?		AHM-I. 92/224
93	1882/06 /11	Namık Kemal'e	Kardeşim efendim		AHM-I. 93/224-225
94	1882/07 /07	Osman Bey'e	Biraderim efendim Osman'ım		AHM-I. 94/225
95	?/?/?	Osman Bey'e	Biraderim Osman'ım efendim		AHM-I. 95/226
96	1882/07 /19	Bahaeddin Bey'e	Biraderim efendim Baheddin'im		AHM-I. 96/226-228
97	1882/07 /?	İbnülemin Mahmud Kemal'e	Minnetdâr-ı iltifatı olduğum efendim	İbnülemin	AHM-I. 97/228-229
98	1882/08 /13	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Birader-i can- beraberim Sezayi	Sami Paşazâde	AHM-I. 98/229-231
99	1882/08 /17	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 99/231-234
100	1882/10 /07	Pirizâde İbrahim ve Osman Sahib Bey'lere	Biraderlerim, nûr-ı dîdelerim	Pirizâde	AHM-I. 100/234- 237
101	1882/10 /?	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Kardeşim efendim	Sami Paşazâde	AHM-I. 101/237- 240
102	1882/10 /19	?	?		AHM-I. 102/240- 243
103	1882/10 /20	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i muhteremim efendim Ekrem'im	Recaizâde	AHM-I. 103/243- 247
104	8 Teşrin-i evvel 298	?	?		AHM-I. 104/247- 248
105	1882/10 /26	Osman Bey'e	Osman'ım		AHM-I. 105/248- 249
106	1882/10 /29	Recaizâde Ekrem Bey'e	Sezâvâr-ı hürmet biraderim Ekrem'im efendim	Recaizâde	AHM-I. 106/249- 258
107	1882/10 /01	?	?		AHM-I. 107/258-

					263
108	1882/11 /03	?	?		AHM-I. 108/264- 268
109	1882/11 /17	Pirizâde Kardeşler'e	Nûr-ı dîdelerim	Pirizâde	AHM-I. 109/268- 269
110	1882/11 /24	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 110/269- 270
111	1882/12 /01	Pirizâde İbrahim ve Osman Bey'lere	Kadeşlerim	Pirizâde	AHM-I. 111/270
112	1882/12 /01	Ahmed Midhat Efendi Hazretleri'ne	Saadetlu Ahmed Midhat Efendi Hazretlerine		AHM-I. 112/271- 273
113	1882/12 /21	Namık Kemal'e	Üstad-ı âli- himmetim efendim		AHM-I. 113/273- 274
114	1882/12 /25	Namık Kemal'e	Üstad-ı âli-i muhteremimi z efendimiz		AHM-I. 114/274- 275
115	1882/12 /30	Recaizâde Ekrem Bey'e	Âh Ekrem'im kardeşim	Recaizâde	AHM-I. 115/275- 276
116	??/?	?	?		AHM-I. 116/276- 279
117	1882/12 /30	Namık Kemal'e	Üstad-ı muhteremimi z efendimiz		AHM-I. 117/279- 280
118	18 Kânun-ı sâni 1883	Menemenli Rifat'e	Biraderim efendim, Rifat'im	Menemenl i	AHM-I. 118/280- 281
119	??/?	Recaizâde Ekrem Bey'e	Nûr-ı aynım Ekrem'im		AHM-I. 119/281
120	1883/01 /19	Bahaeddin Bey'e	Nûr-ı didem efendim Bahaeddin'im		AHM-I. 120/282- 284
121	1883/01 /19	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'im		AHM-I. 121/284
122	1883/01 /24	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i muhteremim efendim Ekrem'im		AHM-I. 122/284- 287
123	1883/01 /27	Namık Kemal'e	Üstad-ı muhteremimi z efendimiz		AHM-I. 123/287- 288

			hazretleri		
124	1883/02 /09	Pirizâde Osman Bey'e	Birader-i Osman'ım		AHM-I. 124/288
125	1883/02 /16	Mihriünisa Hanım'a	Hemşirem efendim		AHM-I. 125/288- 289
126	1883/04 /14	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 126/289- 290
127	1883/05 /11	Pirizâde Osman Bey'e	Nûr-ı aynım	Pirizâde	AHM-I. 127/290- 291
128	1883/06 /03	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendimiz hazretleri		AHM-I. 128/291- 292
129	1883/06 /29	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim birader-i muhteremim efendim hazretleri		AHM-I. 129/292- 293
130	1883/06 /29	Recaizâde Ekrem Bey'e	Muhterem biraderim efendim Ekrem'im		AHM-I. 130/293- 294
131	1883/12 /27	Pirizâde Osman Bey'e	?	Pirizâde	AHM-I. 131/294
132	??/?	Pirizâde Osman Bey'e	Osman'ım kardeşim	Pirizâde	AHM-I. 132/294- 295
133	Kânun-ı evvel 1883 veya Kânun-ı sâni 1884/?/?	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım biraderim efendim Osman'ım		AHM-I. 133/296
134	1884/01 /06	Bahaeddin Bey'e	Birader-i eazzım		AHM-I. 134/296- 298
135	1884/01 /118	Ali Ekrem'e	?		AHM-I. 135/298
136	1884/01 /29	Namık Kemal'e	Birader-i muhteremim bâis-i iftiharım efendim		AHM-I. 136/298- 302
137	1884/04 /?	Pirizâde Osman Sâhip Bey'e	Nûr-ı dîdem Osman'ım	Pirizâde	AHM-I. 137/302

138	1884/05 /05	Recaizâde Ekrem Bey'e	Ekrem-i muhterem birader-i mükerrem	Recaizâde	AHM-I. 138/303- 314
139	1884/05 /23	Pirizâde kardeşlere	Nûr-ı dîdelerim efendim biraderlerim	Pirizâde	AHM-I. 139/314- 315
140	1884/05 /08	Osman Bey'e	Nûr-ı dîdem Osman'ım kardeşim		AHM-I. 140/315- 316
141	1884/04 -05/?	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i muhterem	Recaizâde	AHM-I. 141/316- 320
142	1884/05 /28	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i can- beraberim efendim Ekrem'im	Recaizâde	AHM-I. 142/320- 335
143	1884/06 /02	?	?		AHM-I. 143/336
144	1884/07 /02	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i muhteremim efendim, Ekrem'im	Recaizâde	AHM-I. 144/336- 341
145	1884/07 /14	Osman Bey'e	Biraderim efendim Osman'ım		AHM-I. 145/341- 342
146	11 Teşrin-i evvel 1884	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i aziz ü muhteremim	Recaizâde	AHM-I. 146/342- 357
147	5 Kânun-ı evvel 1884	Osman Bey'e	Nûr-ı dîdem kardeşim Osman'ım		AHM-I. 147/357- 358
148	1884- 1885/?/?	Namık Kemal'e	Üstad-ı muhteremim birader-i mükerremim efendim		AHM-I. 148/358- 359
149	1885/02 /06	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım		AHM-I. 149/359- 360
150	1885/04 /24	Bahaeddin Bey'e	Biraderim, iki gözüm		AHM-I. 150/360- 361
151	1885/05 /12	Mihrünnisa Hanım'a	?		AHM-I. 151/361
152	1885/05 /18	Mihrünnisa Hanımefendi'ye	İki gözümün nuru hemşireciğim		AHM-I. 152/362

153	1885/05 /29	Recaizâde Ekrem Bey'e	?	Recaizâde	AHM-I. 153/362
154	1885/06 /01	Bahaeddin Bey'e	Biraderim efendim Bahaeddin'im		AHM-I. 154/362
155	1885/06 -08/?	Pirizâdelere	Biraderler	Pirizâdelere	AHM-I. 155/362- 363
156	1885/06 /16	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 156/363- 364
157	1885/08 /27	?	Beyefendi		AHM-I. 157/364- 368
158	1885/?/?	?	Efendim birader		AHM-I. 158/368
159	1886/01 /27	İbrahim Bey'e	İbrahim'ciğim		AHM-I. 159/368- 369
160	1886/02 /14	İbrahim Bey'e	Nûr-ı dîdem İbrahim'im		AHM-I. 160/369
161	1882/01 /10	?	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 161/370
162	1886/02 /13	Menemenlizade Mehmed Tahir'e	Refik-i aziz-i mesleğim efendim	Menemenl izade	AHM-I. 162/370- 371
163	1886/02 /17	?	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-I. 163/371- 372
164	1886/02 /20	Osman Bey'e	İki Gözüm Osman'ım		AHM-I. 164/372- 373
165	1886/?/?	İbrahim veya Osman Bey'e	?		AHM-I. 165/373- 375
166	1886/03 /18	Tahir Beyefendi'ye	Refik-i mesleğim, efendim Tahir Beyefendi		AHM-I. 166/375- 376
167	1886/03 /08	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim birader-i âli- himmetim atufetlu efendim hazretleri		AHM-I. 167/377

168	1886/04 /14	?	Veliyy-i nimetim birader-i muhteremim atufetlu efendim hazretleri		AHM-I. 168/378
169	1886/04 /21	Pirizâde Osman Bey'e	Efendim Osman'ım	Pirizâde	AHM-I. 169/379- 380
170	1886/04 /23	Pirizâde Kardeşlere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 170/380- 381
171	1886/04 /28	Osman ve İbrahim Beylere	Nûr-ı dîdelerim		AHM-I. 171/381- 383
172	1886/04 /30	Osman ve İbrahim Beylere	Biraderlerim		AHM-I. 172/383- 384
173	1886/05 /01	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i eazzım efendim Ekrem'im	Recaizâde	AHM-I. 173/384- 387
174	1886/05 /04	?	İki gözümün envârı kardeşlerim		AHM-I. 174/388
175	1886/05 /05	Recaizâde Ekrem'e	Birader-i muhteremim efendim Ekrem	Recaizâde	AHM-I. 175/389- 390
176	1886/06 /13	Pirizâde Osman Bey'e	Efendim Osman'ım		AHM-I. 176/390- 391
177	1886/05 /15	Menemenlizâde Tahir'e	Biraderim	Menemenl izade	AHM-I. 177/391- 392
178	1886/05 /15	Osman Bey'e	Biraderim Osman'ım		AHM-I. 178/392
179	1886/05 /31	Pirizâde Kardeşlere	Biraderlerim	Pirizâde	AHM-I. 179/393
180	1886/07 /03	Osman Bey'e	Biraderim efendim Osman'ım		AHM-I. 180/393- 395
181	1886/07 /06	İbrahim ve Osman Bey'e	Ruhum İbrahim, nûr-ı aynım Osman		AHM-I. 181/395- 396
182	1886/07 /10	Pirizâde Kardeşlere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 182/396
183	1886/07 /?	Osman Bey'e	Osman-ı sütûde lisan		AHM-I. 183/396- 399

184	1886/08 /01	Charles Wells'e	Muhibb-i aziz ü muhteremim		AHM-I. 184/399
185	1886/08 /04	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım	Pirizâde	AHM-I. 185/399- 400
186	1886/07 /24	Menemenlizâde Tahir'e	Biraderim	Menemenl izade	AHM-I. 186/400- 401
187	1886/08 /11	Pirizâde İbrahim Bey'e	İki gözüm birader	Pirizâde	AHM-I. 187/401
188	1886/08 /14	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı dîdem İbrahim'im	Pirizâde	AHM-I. 188/401- 403
189	1886/08 /03	Pirizâde Osman Bey'e	Nûr-ı dîdem Osman'ım	Pirizâde	AHM-I. 189/403
190	1886/08 /27	Pirizâde Osman Bey'e	Ya Hazret-i Osman	Pirizâde	AHM-I. 190/403- 404
191	1886/08 /23	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im	Pirizâde	AHM-I. 191/404- 405
192	1886/09 /14-15	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım efendim İbrahim'im	Pirizâde	AHM-I. 192/405- 407
193	/?/?/?	Osman Bey'e	Osman'ım iki gözüm		AHM-I. 193/407
194	1886/09 /25	İbrahim ve Osman Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim ve Osman		AHM-I. 194/407- 408
195	1886/09 /25	İbrahim ve Osman Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim, Osman Beyler		AHM-I. 195/408- 409
196	1886/10 /06	İbrahim Bey'e	Biraderim İbrahim'im		AHM-I. 196/409
197	1886/10 /20	İbrahim Bey'e	İki gözüm efendim İbrahim'im		AHM-I. 197/409- 411
198	1886/10 /30	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im efendim		AHM-I. 198/411- 412
199	1886/11 /03	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im efendim		AHM-I. 199/412- 414
200	1886/11 /?	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim atufetlu efendim hazretleri		AHM-I. 200/414- 415
201	1886/11	İbrahim Bey'e	Efendim		AHM-I.

	/20		İbrahim'im		201/415-416
202	1886/06/?	Pirizâde Osman Bey'e	Osman Bey kardeşim	Pirizâde	AHM-I. 202/416-418
203	1886/01/18	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im efendim kardeşim		AHM-I. 203/418
204	1887/02/09	İbrahim Bey'e	İbrahim'im iki gözüm efendim		AHM-I. 204/418-419
205	1887/03/?	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım efendim, Osman'ım		AHM-I. 205/419-421
206	1887/03/?	Pirizâde Osman Sahib Bey'e	Nûr-ı dîdem efendim Osman'ım	Pirizâde	AHM-I. 206/421-422
207	1887/04/06	İbrahim ve Osman Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im, Nûr-ı çeşmim Osman'ım		AHM-I. 204/422-423
208	1887/05/06	?	Veliyy-i nimetim atufetlü efendim hazretleri		AHM-I. 205/423-426
209	1887/05/14	İbrahim ve Osman Bey'e	Envâr-ı dîdem İbrahim'im, Osman'ım		AHM-I. 206/426
210	1887/05/07	Osman Bey'e	Nûr-ı dîdem sevgili Osman'ım		AHM-I. 210/427
211	1887/06/03	Midillili Ziver Bey'e	Mîr-i azizim	Midilili	AHM-I. 211/428
212	1887/06/04	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i aziz ü muhterem		AHM-I. 212/429-430
213	1887/06/04	Pirizâde kardeşler	Biraderân-ı azizim	Pirizâde	AHM-I. 213/431
214	1887/06/07	Osman Bey'e	Nûr-ı didem efendim Osman		AHM-I. 214/431-432
215	1887/06/24	?	Veliyy-i nimetim, birader-i muhteremim atufetlü efendim hazretleri		AHM-I. 215/432
216	1887/07	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım		AHM-I.

	/13		kardeşim Osman'ım		216/432- 433
217	1887/07 /30	Pirizâde İbrahim ve Osman Beylere	Nûr-ı aynım İbrahim'im, Osman'ım	Pirizâde	AHM-I. 217/433- 434
218	1887/08 /17	?	Ma'rûz-ı bende-i âcizleridir		AHM-I. 218/434- 435
219	1887/08 /06	Recaizâde Ekrem Bey'e	Kardeşim, vâcibü't- tekrîm Ekrem'im	Recaizâde	AHM-I. 219/435- 436
220	1887/08 /?	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim		AHM-I. 220/437- 438
221	1887/08 /20	Recaizâde Ekrem Bey'e	Ekrem'im kardeşim	Recaizâde	AHM-I. 221/438
222	1887/09 /17	Pirizâde Kardeşlere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 222/438- 440
223	1887/09 /29	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i azizim	Recaizâde	AHM-I. 223/440- 441
224	1887/09 /29	Pirizâde Kardeşlere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 224/441
225	1887/10 /01-02	İbrahim ve Osman Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim, Osman'ım		AHM-I. 225/442
226	1887/10 /05	?	Biraderler		AHM-I. 226/442
227	1887/11 /11	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım efendim İbrahim'im		AHM-I. 227/443- 444
228	18 Teşrin-i sâni 1887	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim, atufetlu efendim hazretleri		AHM-I. 228/444- 445
229	1887/12 /16	Hariciye Nezaret-i celîlesi cânib-i âlisine	Devletlu efendim hazretleri		AHM-I. 229/445
230	1888/?/?	?	Birader		AHM-I. 230/446- 447
231	1888/01 /14	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i can- beraberim feryad-res-i ruhpverim Ekrem	Recaizâde	AHM-I. 231/447- 449
232	1888/01 /21	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im		AHM-I. 232/450

233	1888/04 /10	Eniřtesi Sâhib Bey'e	Veliyy-i nimetim semahatlü efendim hazretleri		AHM-I. 233/450- 451
234	1888/04 /08	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim		AHM-I. 234/451- 452
235	1888/04 /11	Pirizâde İbrahim ve Osman Beylere	Nûr-ı aynım İbrahim'im	Pirizâde	AHM-I. 235/452- 453
236	?/?/?	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım,		AHM-I. 236/453
237	1888/05 /?	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım efendim, İbrahim'im		AHM-I. 237/453- 454
238	1888/06 /06	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i eazzım	Recaizâde	AHM-I. 238/454- 456
239	1888/06 /20	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman		AHM-I. 239/456- 457
240	1888/08 /01	İbrahim ve Osman Bey'e	İbrahim'im, Osman'ım		AHM-I. 240/457- 458
241	1888/09 /06	?	Ma'ruz-ı bendeleridir		AHM-I. 241/458
242	27 Teşrin-i evvel 1888	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim atufetlü efendim hazretleri		AHM-I. 242/458- 459
243	1888/12 /22	Pirizâde Kardeşlere	Biraderlerim	Pirizâde	AHM-I. 243/459- 461
244	1888/12 /30	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim atufetlü efendim hazretleri		AHM-I. 244/461
245	1888/01 /03	Pirizâde Kardeşlere	Kardeşler	Pirizâde	AHM-I. 245/462- 463
246	1888/01 /13	Pirizâde Kardeşlere	Biraderler	Pirizâde	AHM-I. 246/463- 464
247	1888/01 /13	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im		AHM-II. 247/465- 467
248	1888/09 /06	Pirizâde Kardeşlere	Biraderlerim	Pirizâde	AHM-II. 248/467-

					468
249	1889/01 /26	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im		AHM-II. 249/468- 471
250	1889/01 /30	İbrahim Bey'e	İbrahim, nûr-ı aynım		AHM-II. 250/471
251	1889/02 /17	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im		AHM-II. 251/471- 472
252	1889/03 /30	Fahrünnisa Hanım'a	Atufetlu, hakikatlu, hemşirem efendim		AHM-II. 252/472- 473
253	1889/04 /15	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim atufetlu biraderim efendim hazretleri		AHM-II. 253/474- 475
254	1889/05 /31	Pirizâde Sâhib Bey'e	Veliyy-i nimetim semuhatlu efendim hazretleri	Pirizâde	AHM-II. 254/475- 476
255	1889/06 /18	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim atufetlu efendim hazretleri		AHM-II. 255/476
256	1889/06 /24	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim atufetlu efendim hazretleri		AHM-II. 256/477- 478
257	1889/07 /23	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim birader-i muhteremim, atufetlu efendim hazretleri		AHM-II. 257/478- 479
258	1889/07 /14	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım efendim İbrahim		AHM-II. 258/479- 480
259	1889/08 /18	İbrahim ve Osman Bey'e	Nûr-ı aynım efendim, İbrahim ve Osman		AHM-II. 259/480- 481
260	1889/08 /31	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim		AHM-II. 260/482
261	1889/12 /31	?	?		AHM-II. 261/482-

					484
262	1890/01 /?	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim İbrahim		AHM-II. 262/484- 485
263	Kânun-ı sâni 1890	?	?		AHM-II. 263/485- 487
264	1890/01 /31	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Nûr-ı didem kardeşim şâyân-ı hürmet Sezayi	Sami Paşazâde	AHM-II. 264/487- 488
265	1890/03 /04	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im		AHM-II. 265/488- 489
266	1890/04 /16	Mihrünnisa Hanım'a	Nûr-ıaynım hemşirem		AHM-II. 266/489- 490
267	1890/07 /10	Mihrünnisa Hanım'a	Hemşirem nûr-ı aynım Mihrünnisa		AHM-II. 267/490- 491
268	1890/07 /31	?	?		AHM-II. 268/491- 493
269	1890/08 /08	?	?		AHM-II. 269/493- 496
270	1890/09 /24	Nasuhi Bey'e	Semahatli Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 270/497
271	1890/10 /21	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'ciğim		AHM-II. 271/498
272	21 Kânun-ı evvel 1890	?	?		AHM-II. 272/499- 502
273	1891/02 /14	Bahaeddin Bey'e	Birader-i azizim, dost-ı kadîmim Bahaeddin		AHM-II. 273/502- 503
274	1891/03 /15	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım İsmail'im efendim	Pirizâde	AHM-II. 274/504
275	1891/04 /02	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım İsmail'im efendim	Pirizâde	AHM-II. 275/504- 505
276	1891/04 /22	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım İsmail'im	Pirizâde	AHM-II. 276/506

277	1891/04 /30	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım İsmail'im efendim	Pirizâde	AHM-II. 277/506- 508
278	1891/07 /13	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım efendim		AHM-II. 278/508- 509
279	1891/07 /17	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Ah Sezayi	Sami Paşazâde	AHM-II. 279/509
280	1891/08 /08	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i muhteremim Ekrem'im	Recaizâde	AHM-II. 280/509- 511
281	1891/09 /20	?	Ma'rûz-ı çâker-i kemînedir		AHM-II. 281/511- 512
282	1891/09 /26	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Gözümün nuru kardeşim Sezayi	Sami Paşazâde	AHM-II. 282/512- 513
283	1891/12 /02	?	Nûr-ı çeşmim Bâki		AHM-II. 283/512- 514
284	1891/12 /28	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım İsmail'im efendim	Pirizâde	AHM-II. 284/514- 515
285	1892/03 /24	İbrahim Bey'e	İbrahim'ciğim		AHM-II. 285/515- 516
286	1892/04 /30	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım		AHM-II. 286/516- 517
287	1892/04 /?	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım efendim		AHM-II. 287/517- 518
288	1892/11 /02	Mihrünnisa Hanım'a	İsmetli hemşire-i muhteremem efendim hazretleri		AHM-II. 288/518- 519
289	1893/03 /09	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Nûr-ı aynım kardeşim efendim Sezayi	Sami Paşazâde	AHM-II. 289/519
290	1893/04 /06	Fahrünnisa Hanım'a	Hakikatli, ismetli, hemşire-i azizem efendim		AHM-II. 290/519- 520
291	1893/04 /?	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım		AHM-II. 291/520- 522
292	1893/06 /12	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Ah Sezayi kardeşim	Sami Paşazâde	AHM-II. 292/522-

					523
293	1893/10 /15	?	Cenab-ı Hâfız Osman-ı Mevlevî ki garka-ı bahr-ı esrar-ı Mesnevi bir enmûzec-i envâ-ı feyz-i mânevidir		AHM-II. 293/523
294	1894/01 /21	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım		AHM-II. 294/523- 526
295	1894/04 /01	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i muhterem ü mükerrerim, efendim, Ekrem'im	Recaizâde	AHM-II. 295/526- 527
296	1894/05 /02	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 296/527- 528
297	1894/07 /09	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım	Pirizâde	AHM-II. 297/528- 529
298	1894/07 /11	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim efendim; İbrahim Bey	Pirizâde	AHM-II. 298/530
299	1894/07 /25	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı dîdem kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 299/530- 531
300	1894/08 /05	?	Nûr-ı aynım kardeşim		AHM-II. 300/531- 532
301	1894/08 /08	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım efendim, kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 301/533- 534
302	1894/08 /17	Pirizâde İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım efendim, kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 302/534- 535
303	1894/08 /23	?	Nûr-ı aynım kardeşim efendim		AHM-II. 303/535- 536
304	1894/09 /04	?	Nûr-ı aynım kardeşim efendim		AHM-II. 304/536- 537
305	1894/09 /16	?	Nûr-ı aynım kardeşim		AHM-II. 305/537- 538
306	1894/09	?	Nûr-ı aynım		AHM-II.

	/24		kardeşim		306/538-539
307	1894/12/26	II. Abdülhamid'e	Südde-i Seniyye-i Hümayun Hazret-i Zıllu'l-lahîlerine		AHM-II. 307/539-540
308	1895/03/16	II. Abdülhamid'e	?		AHM-II. 308/540-541
309	1895/05/06	Bahaeddin Bey'e	Nûr-ı aynım muhterem biraderim efendim		AHM-II. 309/541
310	1895/07/?	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'cığım		AHM-II. 310/541-542
311	1895/07/08	?	İki gözüm kardeşim		AHM-II. 3011/542-543
312	1895/07/19	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım efendim, kardeşim		AHM-II. 312/543
313	1895/07/27	?	Nûr-ı aynım efendim kardeşim		AHM-II. 313/544
314	1895/08/18	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim birader-i müştak u muhteremim efendim hazretleri		AHM-II. 314/544-546
315	1895/09/01	Pirizâde İsmail Bey'e	İki gözümün nuru efendim kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 315/546-548
316	1895/09/09	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım canım efendim Osman'ım		AHM-II. 316/548-549
317	1895/09/30	Pirizâde Osman Bey'e	Nûr-ı aynım efendim Osman'ım	Pirizâde	AHM-II. 317/549-550
318	1895/10/13	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim efendim İbrahim'im		AHM-II. 318/550-551
319	1895/10/13	Pirizâde İsmail Bey'e	İki gözüm kardeşim efendim İsmail	Pirizâde	AHM-II. 319/551

320	1895/10 /18	Sami Paşazâde Sezayî'ye	Ah Sezayî	Sami Paşazâde	AHM-II. 320/552
321	1895/11 /05	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım efendim kardeşim		AHM-II. 321/552- 554
322	1895/11 /25	?	İki gözümün nuru efendim kardeşim		AHM-II. 322/554
323	1896/01 /14	Sabri Efendi'ye	İzzetlu efendim Sabri Efendi		AHM-II. 323/554- 555
324	1896/02 /01	Resmî Bey'e	Nûr-ı aynım efendim Resmî Beyefendi		AHM-II. 324/555- 556
325	1896/04 /08	Sâhib Beyzâdelere	Biraderler		AHM-II. 325/556- 557
326	1896/05 /07	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im kardeşim efendim		AHM-II. 326/557
327	1896/07 /13	?	İki gözüm kardeşim efendim		AHM-II. 327/558
328	1896/08 /02	?	Biraderler		AHM-II. 328/558- 559
329	1896/08 /29	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im efendim		AHM-II. 329/559- 560
330	1896/09 /7	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim İbrahim'im efendim		AHM-II. 330/560- 561
331	1896/09 /18	İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım İsmail'im, kardeşim, efendim		AHM-II. 331/562- 563
332	1896/10 /26	Osman Bey'e	Osman'ım kardeşim canım		AHM-II. 332/563- 564
333	1896/10 /26	İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım İsmail'im efendim		AHM-II. 333/564- 565
334	1896/12 /14	İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim İsmail'im efendim		AHM-II. 334/565- 566
335	1896/05	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım		AHM-II.

	/22		Osman'ım efendim kardeşim		335/566-567
336	1896/06/22	İbrahim veya İsmail Pirizâde'ye	İki gözüm kardeşim efendim	Pirizâde	AHM-II. 336/567-568
337	1897/12/25	Mehmed Emin Yurdakul'a	Mîr-i hakikat-perver		AHM-II. 337/568-569
338	1898/02/07	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım biraderim efendim Osman'ım		AHM-II. 338/570-571
339	1898/03/12	?	Atabe-i ülyâ-yı hümayun hazret-i hilâfet-penahîye: Ma'ruz-ı abd-i memlûkleridir		AHM-II. 339/571-573
340	1898/03/17	?	?		AHM-II. 340/573
341	1898/03/17	?	Atabe-i ülyâ-yı hümayun hazret-i hilâfet-penahîye: Ma'ruz-ı abd-i memlûkleridir		AHM-II. 341/573-574
342	1898/03/28	?	Atabe-i ülyâ-yı hümayun hazret-i hilâfet-penahîye		AHM-II. 342/575-576
343	1898/04/06	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim efendim	Pirizâde	AHM-II. 343/576-577
344	1898/03/25	?	?		AHM-II. 344/577-578
345	1898/03/30	?	Atebe-i ulyâ-yı hümayun hazret-i hilâfetpenahiy e;		AHM-II. 345/578-579
346	1898/05/08	Mihrünnisa Hanım'a	Nûr-ı aynım hemşire-i azizem efendim		AHM-II. 346/579-580
347	1898/05/22	?	?		AHM-II. 347/580-581
348	1898/05/22	Pirizâde İsmail Bey'e	Nûr-ı aynım kardeşim		AHM-II. 348/581-

			efendim İsmail Bey		582
349	1898/07 /29	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 349/582- 583
350	1898/08 /09	?	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 350/583- 584
351	1898/01 /11	İbnülemin Mahmud Kemal Bey'e	Nûr-ı aynım azizim efendim	İbnülemin	AHM-II. 351/584
352	1899/03 /04	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 352/585
353	1899/03 /14	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 353/586
354	1899/03 /28	Nasuhi Bey'e veya Sâhib Molla'ya	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 354/587
355	1899/03 /29	İbnülemin Mahmut Kemal'e	Muhibb-i aziz ü muhteremim efendim	İbnülemin	AHM-II. 355/588
356	1899/04 /20	İbnülemin Mahmud Kemal'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri	İbnülemin	AHM-II. 356/588
357	1899/08 /03	İbnülemin Mahmut Kemal'e	Mübâhi-i teveccühâtı olduğum efendim	İbnülemin	AHM-II. 357/589
358	1899/11 /09	Sâhib Molla'ya	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 358/589- 590
359	14.03.1 900	Recaizâde Ekrem Bey'e	Ah Ekrem'im birader-i muhteremim canım efendim	Recaizâde	AHM-II. 359/590- 591
360	27.03.1 900	Halim Bey'e	Ah beyefendi hazretleri		AHM-II. 360/591
361	30.03.1 900	Recaizâde Ekrem Bey'e	Aziz ve mukaddes Ekrem sevgili kardeşim	Recaizâde	AHM-II. 361/591- 592

362	30.04.1 900	?	Mâbeyn-i Hümâyun Cenab-ı Mülûkâne Başkitâbet Çelilesi Cânib-i Âlisine		AHM-II. 362/592
363	8.05.19 00	Hüseyin Efendi'ye	Nûr-ı aynım Hüseyin Efendi		AHM-II. 363/593
364	22.05.1 900	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 364/593
365	9.08.19 00	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 365/594- 595
366	26.02.1 901	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 366/595- 597
367	19.03.1 901	Ali Ekrem'e	Nûr-ı aynım oğlum Ekrem'im		AHM-II. 367/597
368	24.06.1 901	Abdullah Cevdet Bey'e	Azizim Cevdet Beyefendi		AHM-II. 368/598
369	6.07.19 01	?	Ma'ruz-ı çâkerânemdir		AHM-II. 369/598- 599
370	15.07.1 901	Nasuhi Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri		AHM-II. 370/600- 601
371	25 Teşrin-i sâni 1901	Pirizâde Osman Sahib Bey'e	Osman'ım canım kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 371/601- 602
372	11.05.1 902	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim		AHM-II. 372/602- 603
373	25.08.1 902	Pirizâde Osman Sahib Bey'e	Osman Bey kardeşim		AHM-II. 373/603
374	21.09.1 902	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Birader-i eazzım Sezayi	Sami Paşazâde	AHM-II. 374/604
375	1 Teşrin-i sâni sene 1902	Abdullah Cevdet Bey	Azizim Cevdet Beyefendi		AHM-II. 375/604- 605

376	Sâl 2 Teşrin-i sâni 1902	?	Ma'rûz-ı çâkerânemdir		AHM-II. 376/605- 606
377	24 Kânun-ı evvel 1902	Mahmud Bey'e	Azizim Mahmud Beyefendi		AHM-II. 377/606
378	21.03.1 903	Mahmud Kemal Beyefendi'ye	Muhibb-i azizim efendim hazretleri		AHM-II. 378/606- 607
379	19.04.1 903	Mihrünnisa Hanım'a	Nûr-ı dîdem efendim kardeşim Mihrünnisa		AHM-II. 379/607
380	30.04.1 903	İbrahim, Osman, İsmail Bey'e	Envar-ı dîdem İbrahim ve Osman ve İsmail Hazerâtı		AHM-II. 380/607- 608
381	6.06.19 03	Pirizâde Osman Sahib Bey'e	Nûr-ı aynım efendim Osman Bey	Pirizâde	AHM-II. 381/608
382	20.08.1 903	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Nûr-ı dîdem Sezayi	Sami Paşazâde	AHM-II. 382/609- 610
383	8 Kânun-ı sâni 1904	İhsan Bey'e	Azizim İhsan Bey		AHM-II. 383/610- 611
384	2.02.19 04	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 384/611- 612
385	28.07.1 904	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 385/612- 613
386	25 Teşrin-i evvel 1904	Kızı Hâmide Hanım'a	İki gözümün nuru kızım Hâmide'ciğim		AHM-II. 386/613
387	28 Teşrin-i sâni 1904	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 387/614
388	2 Kânun-ı sâni 1905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 388/614- 615
389	2	Kızı Hâmide Hanım'a	İki gözümün		AHM-II.

	Kânun-1 sâni 1905		nuru kızım Hâmide'ciğim		389/615
390	2 Kânun-1 sâni 1905	Yahya Bey'e	Nûr-1 aynım Yahya Bey		AHM-II. 390/616
391	2 Kânun-1 sâni 1905	İbnülemin Mahmud Kemal Beyefendi'ye	Azizim Beyefendi	İbnülemin	AHM-II. 391/616
392	3 Kânun-1 sâni 1905	İsmail Bey'e	Nûr-1 aynım İsmail Bey		AHM-II. 392/617
393	1.02.19 05	Keçecizâde Reşad Nuri Bey'e	Nûr-1 didem efendim Reşad	Keçecizâde	AHM-II. 383/617- 618
394	8.02.19 05	Damadı Emin Bey'e	Nûr-1 aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 394/618
395	17.02.1 905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-1 aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 395/619
396	28.02.1 905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-1 aynım efendim oğlum		AHM-II. 396/619- 620
397	18.03.1 905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-1 aynım oğlum efendim		AHM-II. 397/620- 621
398	1.04.19 05	Damadı Emin Bey'e	Nûr-1 aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 398/621- 622
399	15.04.1 905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-1 aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 399/623
400	14.08.1 905	Osman Bey'e	Nûr-1 aynım Osman'ım efendim		AHM-II. 400/624
401	23.08.1 905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-1 aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 401/624- 625
402	14.09.1 905	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Nûr-1 aynım Sezayi		AHM-II. 402/625- 626

403	11 Teşrin-i evvel 1905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum, efendim hazretleri		AHM-II. 403/626- 627
404	14 Teşrin-i evvel 1905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 404/627
405	23 Teşrin-i evvel sene 1905	Pirizâde Sâhib Bey'e	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri	Pirizâde	AHM-II. 405/627- 628
406	5 Teşrin-i sani 1905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 406/628- 629
407	22 Teşrin-i sâni 1905	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 407/629- 630
408	25 Teşrin-i sâni 1905	Pirizâde İbrahim ve İsmail Beylere	Biraderlerim, nûr-ı aynlarım	Pirizâde	AHM-II. 408/629- 630
409	26 Kânun-ı evvel 1905	İbrahim Bey'e	Nûr-ı didem efendim		AHM-II. 409/630- 631
410	3.05.19 06	Halid Bey'e	Azizim Halid Bey		AHM-II. 410/631- 636
411	22 Kânun-ı sâni 1907	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 411/636
412	6.02.19 07	İbnülemin Mahmud Kemal'e	Muhibb-i vefakârımız efendim	İbnülemin	AHM-II. 412/637
413	7.02.19 07	Pirizâde Osman Bey'e	Nûr-ı didem efendim Osman'ım	Pirizâde	AHM-II. 413/637- 638
414	18.02.1 907	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 414/639
415	23.02.1 907	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 415/640
416	27.03.1 907	Bahaeddin Bey'e	Birader-i muhteremim		AHM-II. 416/640-

			Nûr-ı aynım efendim hazretleri		641
417	20.05.1 907	Pirizâde Osman Sâhib Bey'e	Nûr-ı didem Osman Bey		AHM-II. 417/641- 642
418	20.07.1 907	Tahmiscizâde Mehmed Macid'e	Azizim Macid Beyefendi	Tahmisciz âde	AHM-II. 418/642
419	20.09.1 907	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 419/643
420	6 Teşrin-i sâni 1907	Halil Halid Bey'e	Azizim Halil Halid Bey		AHM-II. 420/644- 646
421	19 Kânun-ı evvel 1907	Damadı Emin Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri		AHM-II. 421/646
422	11 Kânun-ı sâni 1908	Bahaeddin Bey'e	Nûr-ı aynım birader-i azizim efendim Bahaeddin		AHM-II. 422/646- 648
423	14 Kânun-ı sâni 1908	II. Abdülhâmid'e	Atabe-i ulyâyı hazret-i hilâfet-penâhiye		AHM-II. 423/648- 649
424	19 Kânun-ı sâni 1908	Bahaeddin Bey'e	Nûr-ı aynım		AHM-II. 424/649- 650
425	24 Kânun-ı sâni 1908	Mahmud Kemal İnal'a	Ma'ruz-ı âcizânemdir		AHM-II. 425/650
426	17.03.1 908	Mehmed Cevdet Bey'e	Teveccühâtıyla mübahi olduğum mîr-i fazâil-semîr		AHM-II. 426/650- 652
427	22.04.1 908	Tahmiscizâde Mehmed Macid Bey'e	Mîr-i vefakârım azizim efendim	Tahmisciz âde	AHM-II. 427/652- 653
428	23.04.1 908	İbnülemin Mahmud Kemal Bey'e	Ma'rûz-ı âcizânemdir	İbnülemin	AHM-II. 428/653
429	1908/?/?	Ahmet İhsan Bey'e	Biraderim Ahmet İhsan Bey'e		AHM-II. 429/653- 654
430	5.02.19	Mahmut Kemal Bey'e	Nûr-ı aynım		AHM-II.

	09		efendim hazretleri		430/654- 655
431	18.02.1 909	Menemenli Rifat Bey'e	Nûr-ı aynım biraderim efendim hazretleri	Menemenl i	AHM-II. 431/655- 656
432	23.03.1 909	İbnülemin Mahmud Kemal'e	Muhibb-i azizim efendim hazretleri	İbnülemin	AHM-II. 431/656- 657
433	4.07.19 09	İsmail Bey'e	İsmail Bey nûr-ı aynım		AHM-II. 433/657- 658
434	4.07.19 09	Osman Bey'e	Osman Bey kardeşim		AHM-II. 434/658- 659
435	22.07.1 909	?	?		AHM-II. 435/659
436	1.09.19 09	Biraderler (Pirizâde Kardeşler)	?		AHM-II. 436/659- 660
437	2.09.19 09	Kemalzâde Ali Ekrem Bey'e	Ekrem'ciğim oğlum	Kemalzâd e	AHM-II. 437/660- 662
438	1909/09 /?	?	Mollalarım, kardeşlerim, nûr-ı aynlarım		AHM-II. 438/662
439	12 Teşrin-i evvel 1909	Mihrünnisa Hanım'a	İki gözümün nuru hemşireceğim Mihrünnisa		AHM-II. 439/662- 663
440	14 Teşrin-i evvel 1909	Kemalzâde Ali Ekrem Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum Ekrem'im	Kemalzâd e	AHM-II. 440/663- 664
441	1 Kânun-1 evvel 1909	Sami Paşazâde Sezayi'ye	İki gözüm Sezayi	Samipaşaz âde	AHM-II. 441/665
442	11 Kânun-1 evvel 1909	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Nûr-ı aynım Sezayi	Samipaşaz âde	AHM-II. 442/665- 666
443	17 Kânun-1 evvel 1909	Mihrünnisa Hanım'a	Nûr-ı aynım hemşirem efendim		AHM-II. 443/666
444	27 Kânun-1 evvel 1909	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Nûr-ı didem Sezayi	Samipaşaz âde	AHM-II. 444/666

445	19 Kânun-ı sâni 1910	Osman ve İsmail Beylere	Nûr-ı ıyânım biraderlerim		AHM-II. 445/667- 668
446	6.02.19 10	Halil Halid'e	Muhibb-i muhteremim		AHM-II. 446/668- 670
447	26.05.1 910	?	?		AHM-II. 447/671- 672
448	6.07.19 10	Fatma Fahrünnisa Hanımefendi'ye	Sevgili ablacığım, iki gözüm efendim		AHM-II. 448/672
449	6.07.19 10	Sâhib Beyzâdelere	Nûr-ı didem İbrahim ve Osman ve İsmail Bey'ler hazerâtına		AHM-II. 449/673
450	8.07.19 10	Sâhib Beyzâdelere	Sevgili kardeşlerim		AHM-II. 450/673- 674
451	12.07.1 910	Sâhib Beyzâdelere	Nûr-ı dîdelerim		AHM-II. 451/674
452	20.09.1 910	Fahrünnisa Hanım'a	Sevgili ve muhterem ablacığım etendim hazretleri		AHM-II. 452/675
453	21 Teşrin-i evvel 1910	Samî Paşazâde Sezai'ye	Sezai kardeşim nûr- ı aynım	Samipaşaz âde	AHM-II. 453/676
454	2 Teşrin-i sâni sene 1910	Kemalzâde Ali Ekrem Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum Ekrem'im	Kemalzâde	AHM-II. 454/676- 678
455	14.02.1 911	Pirizâde Kardeşlere	Nûr-ı aylar	Pirizâde	AHM-II. 455/678
456	21.02.1 911	Recaizâde Ekrem Bey'e	Ah benim mukaddes Ekrem'im, büyük biraderim	Recaizâde	AHM-II. 456/678- 679
457	21.02.1 911	İbnülemin Mahmud Kemal Bey'e	?	İbnülemin	AHM-II. 457/679
458	7.03.19 11	Reşad Fuad Bey'e	Nûr-ı aynım Reşad'cığım		AHM-II. 458/680
459	7.03.19 11	Recaizâde Ekrem Bey'e	Birader-i muazzez ü muhteremim	Recaizâde	AHM-II. 459/680- 682

			efendim Ekrem		
460	1911/03 /?	İsmail Bey'e	Nûr-ı didem İsmail Bey		AHM-II. 460/682- 683
461	11.03.1 911	Pirizâde kardeşlere	Sevgililerim	Pirizâde	AHM-II. 461/683- 684
462	3.09.19 11	Filorinalı Nazım Bey'e	Azizim Nazım Beyefendi	Filorinalı	AHM-II. 462/684- 685
463	26 Teşrin-i evvel 1911	Mihrünnisa Hanım'a	Nûr-ı didem hemşirem efendim Mihrünnisa'cı ğım		AHM-II. 463/685
464	20 Teşrin-i sâni 1911	Mihrünnisa Hanım'a	Sevgili hemşirem Mihrünnisa'cı ğım		AHM-II. 464/685- 686
465	27.02.1 912	Pirizâde İsmail Bey	İki gözüm sevgili İsmail'im efendim	Pirizâde	AHM-II. 465/686- 687
466	29.02.1 912	Recaizâde Ekrem Bey'e	Benim üstad-ı muhteremim ve birader-i müşfikim Ekrem'im	Recaizâde	AHM-II. 466/688
467	1.03.19 12	Celâl Nuri Bey'e	Mîr-i edib ü necibim efendim		AHM-II. 467/689
468	2.03.19 12	İbnülemin Mahmud Kemal	Mîr-i muazzez ü muhteremim efendim	İbnülemin	AHM-II. 468/689- 690
469	4.04.19 12	Filorinalı Nâzım Bey'e	Muhibb-i edibim, azizim Nâzım Beyefendi	Filorinalı	AHM-II. 469/690- 691
470	22.04.1 912	Kızı Hâmide (Yeniçay) Hamm'a	Sevgili kızım, gözümün nuru Hâmide'ciğim		AHM-II. 470/691- 692
471	22.04.1 912	Cemal Nadir'e	Mîr-i muhibb ü azizim efendim		AHM-II. 471/692
472	2.05.19 12	Sâmi Paşazâde Sezayi'ye	?		AHM-II. 472/693
473	12.06.1 912	Kızı Hâmide (Yeniçay) Hamm'a	Nûr-ı didem Hâmide'm, sevgili kızım		AHM-II. 473/693- 694

474	15.06.1 912	Celâl Nuri Beyefendi'ye	Nûr-ı aynım Celâl Nuri Beyefendi		AHM-II. 474/694
475	23.09.1 912	Kemalzâde Ali Ekrem Bey'e	Nûr-ı aynım oğlum Ekrem'im	Kemalzâde	AHM-II. 475/694- 695
476	23 Teşrin-i evvel 1912	Mihrünnisa Hanım'a	İki gözüm hemşireciğim		AHM-II. 476/695- 696
477	22 Kânun-ı sâni 1913	Pirizâde Kardeşlere	Nûr-ı ayınlarım	Pirizâde	AHM-II. 477/696
478	1913/??	Ahmed İhsan'a	?		AHM-II. 478/697
479	14.06.1 913	?	?		AHM-II. 479/698
480	14.08.1 913	Mehmed Cevdet Bey'e	Müteşekkir-i eltafi olduğum efendim		AHM-II. 480/698- 699
481	30.05.1 914	Cavid Beyefendi Hazretlerine	Şâyân-ı perestiş Cavid Beyefendi Hazretleri		AHM-II. 481/699- 700
482	21.04.1 915	Mümessil Burhaneddin Bey'e	Azizim Burhaneddin Beyefendi	Mümessil	AHM-II. 482/700- 701
483	1915/05 /?	Fuad Paşa Hazretlerine	Muhibb-i muazzez u muhteşem Müşir-i efharn Fuad Paşa Hazretlerine: Arz-ı taziyetkâr-ı âcizânemdir		AHM-II. 483/701- 704
484	14.08.1 915	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım efendim		AHM-II. 484/704
485	10 Kânun-ı evvel sene 1915	Mümessil Burhaneddin Bey'e	Azizim Burhaneddin Beyefendi	Mümessil	AHM-II. 485/705
486	14.03.1 916	Bahaeddin Efendi'ye	Üstad-ı kadîmim muhibb-i kerîmim efendim		AHM-II. 486/706

487	9.05.19 16	Süleyman Nazife	İki gözümün nuru		AHM-II. 487/706- 707
488	1917/0 2/22	Süleyman Nazife	Nûr-ı aynım		AHM-II. 488/707- 708
489	5.03.19 17	Cavid Bey'e	Nûr-ı ayn-ı iftiharımız efendimiz		AHM-II. 489/709
490	31 Kânun-ı evvel 17/33	Celâl Nuri Beyefendi'ye	Muhibb-i muazzezim; Celâl Nuri Beyefendi		AHM-II. 490/709- 710
491	1918/08 /?	Rıza Tevfik'e	Sevgili dostum, muazzez ve muhterem filozofumuz		AHM-II. 491/710- 713
492	12.09.1 918	Mihrünnisa Hanım'a	Nûr-ı didem hemşireciğim		AHM-II. 492/713- 714
493	27 Teşrin-i evvel 1919	Tarık Mümtaz Beyefendi'ye	?		AHM-II. 493/714- 715
494	1921/?/?	?	Nûr-ı aynılarım		AHM-II. 494/715- 716
495	19 Kânun-ı sâni 1921	?	Hanımfendi		AHM-II. 495/716
496	10.07.1 921	İbrahim Bey'e	?		AHM-II. 496/716- 717
497	10.07.1 921	Pirizâde Osman ve İsmail Beylere	Sevgili kardeşler	Pirizâde	AHM-II. 497/717- 718
498	8 Kânun-ı sâni 1922	Süleyman Nazif'e	Nûr-ı çeşm-i ibtihâc u iftihârım yâr-ı yegâne-i mürüvvetkârım efendim		AHM-II. 498/718- 719
499	16.03.1 922	Hasan Tahsin San'a	Azizim Beyefendi		AHM-II. 499/719- 720
500	12.04.1 922	Âşir	Azizim Âşir		AHM-II. 500/720
501	23.04.1 922	Âşir	Nûr-ı aynım Âşir'im, efendim		AHM-II. 501/720- 721

502	5.07.19 22	Süleyman Nazif Bey'e	?		AHM-II. 502/721- 722
503	3.08.19 22	Süleyman Nazif Bey'e	?		AHM-II. 503/722- 724
504	18.09.1 922	Süleyman Nazif Bey'e	?		AHM-II. 504/724
505	5 Teşrin-i evvel 1922	Sami Paşazâde Sezai Bey'e	Vücut ile büyük fakat sinnen küçük kardeşim Sezai	Samipaşaz âde	AHM-II. 505/725- 726
506	5 Teşrin-i evvel 1922	Süleyman Nazif Bey'e	Nûr-ı aynım, her cihetle yegâne Süleyman Nazif'im efendim		AHM-II. 506/727- 728
507	25 Kânun-ı evvel 1922	İsmet İnönü'ye	Huzur-ı âli-i nazaret- penâhilerine arz-ı mahsus-ı âcizâneleridir		AHM-II. 507/728- 729
508	9 Kânun-ı sâni 1923	İsmail Müştak'a	Nûr-ı çeşmim Müştak		AHM-II. 508/729- 731
509	9.04.19 23	Kızı Hâmidie Yeniçay'a	Nûr-ı aynım kızım		AHM-II. 509/731
510	1923/09 /03-04	Süleyman Nazif Bey'e	Sevgili Nazif'im		AHM-II. 510/732
511	??/?	Süleyman Nazif Bey'e	Nûr-ı aynım Nazif'im efendim		AHM-II. 511/732
512	4 Teşrin-i evvel 1923	İsmail Müştak'a	Sevgili Müştak		AHM-II. 512/733- 734
513	2 Teşrin-i Evvel 1924	?	Efendim		AHM-II. 513/734- 735
514	10 Teşrin-i evvel 1924	Filorinalı Nazım'a	Mîr-i azizim efendim	Filorinalı	AHM-II. 514/736- 738
515	9 Kânun-ı evvel	Süleyman Nazif Bey'e	Nûr-ı aynım üstad-ı mekârim- mutâd		AHM-II. 515/738- 739

516	7.05.19 25	Torunu Şâkir Bey'e	Nûr-ı aynım Şâkir'im		AHM-II. 516/739
517	2.07.19 25	Süleyman Nazif Bey'e	Nazif im iki gözüm		AHM-II. 517/739
518	?/?/?	Hüseyin Daniş'e	Muhibb-i sühenver-i vefa-perverim Hüseyin Dâniş Beyefendi		AHM-II. 518/739- 740
519	13 Teşrin-i sâni 1925	Vakit Gazetesine	?		AHM-II. 519/741- 743
520	15 Kânun-ı sâni 1926	Sami Paşazâde Sezai Bey'e	Sezayi'ciğim	Samipaşaz âde	AHM-II. 520/743- 744
521	9.12.19 26	Tahir Karaoğuz Bey'e	Azizim beyefendi		AHM-II. 521/744
522	21.03.1 926	Ahmed İhsan Beyefendi'ye	Aziz nûr-ı aynım		AHM-II. 522/744
523	24.05.1 926	?	Muhterem Beyefendi		AHM-II. 523/745
524	17 Kânun-ı evvel 1926	Sami Paşazâde Sezai Bey'e	Sezayi'ciğim	Samipaşaz âde	AHM-II. 524/746
525	6.02.19 27	İbnülemin Mahmud Kemal İnal'a	Muhibb-i muazzez ü muhteremim efendim	İbnülemin	AHM-II. 525/746- 747
526	8.02.19 27	Adâna'da Muallim Mektebi Son Sınıf Talebesi Beyefendilere	Nûr-ı aynılarım		AHM-II. 526/747
527	18.02.1 927	Tahir Karaoğuz Beyefendi'ye	Azizim Tahir Beyefendi		AHM-II. 527/747- 748
528	1.06.19 27	Naci Paşa Hazretlerine	Pek muhterem Naci Paşa Hazretleri		AHM-II. 528/748- 749
529	21 Kânun-ı sâni 1928	Osman Bey'e	Nûr-ı aynım Osman'ım efendim		AHM-II. 529/749
530	16.03.1 928	Ahmed İhsan Beyefendi'ye	Ahmed İhsan'ım		AHM-II. 530/749- 750
531	29.03.1 928	Servet-i Fünûn	?		AHM-II. 531/750

532	20.05.1 928	Sami Paşazâde Sezai Bey'e	Sezayi'ciğim	Samipaşaz âde	AHM-II. 532/751
533	27.05.1 928	Muammer Lutfi Bey'e	?		AHM-II. 533/751- 752
534	6.06.19 28	Sami Paşazâde Sezai Bey'e	Sezayi'ciğim	Samipaşaz âde	AHM-II. 534/752
535	4.07.19 28	?	?		AHM-II. 535/753
536	16.07.1 928	Sami Paşazâde Sezai Bey'e	Nûr-ı dîdem Sezayi	Samipaşaz âde	AHM-II. 536/753
537	1928/08 /?	?	?		AHM-II. 537/754
538	22 Kânun-1 evvel 1928	?	?		AHM-II. 538/754- 755
539	5.03.19 29	Torunu Hafide ve damadı İdris Çora'ya	Nûr-ı aynım Hafide'm ve oğlum efendim		AHM-II. 539/755- 756
540	19.03.1 929	Süleyman Nazifzâde Said Beyefendi'ye	?		AHM-II. 540/756
541	20.03.1 929	Tahir Karağuz'a	Me'lûf-ı iltifatı olduğum efendim		AHM-II. 541/756
542	23.03.1 929	Sami Paşazâde Sezai Bey'e	Sevgili kardeşim Sezayi	Samipaşaz âde	AHM-II. 542/757
543	26.03.1 929	Mîdhat Cemal Kuntay'a	Arz-ı birader- i âciz ü nâçizdir		AHM-II. 543/757- 758
544	?/?/?	?	?		AHM-II. 544/758
545	24 Kânun-1 sâni 1930	Tahir Karağuz'a	Azizim Karağuz Beyefendi		AHM-II. 545/759
546	17.09.1 930	İsmail Müştak'a	Muhterem müdür Beyefendi		AHM-II. 546/759
547	11.04.1 931	Hâmi Beyefendi'ye	Azizim Hâmi Beyefendi		AHM-II. 547/760
548	17.05.1 931	Kızı ve oğluna	Nûr-ı aynım oğlum ve kızım efendim		AHM-II. 548/760- 761
549	21.06.1 931	Kızı ve oğluna	Nûr-ı aynım oğlum ve		AHM-II. 549/761

			kızım		
550	14.07.1 931	Selâhaddin Bey'e	Azizim efendim Selâhaddin Bey		AHM-II. 550/761- 762
551	15.10.1 931	?	Muhterem Beyefendi		AHM-II. 551/762- 763
552	2.02.19 32	Torunu Hafide Hanım'a	Pek sevgili Hafide'm		AHM-II. 552/763
553	30.08.1 932	İzzet Melih Devrim'e	Pek aziz dostum efendim		AHM-II. 553/764
554	23.10.1 932	?	?		AHM-II. 554/764- 765
555	1932/10 /?	Kâzım Paşa Hazretlerine	Büyük Millet Meclisi Reisi Kâzım Paşa Hazretlerine		AHM-II. 555/765- 766
556	7.02.19 33	İsmail Hami Danişmend'e	Nûr-ı aynım pek aziz dostum efendim		AHM-II. 556/766
557	7.02.19 33	Tahir Karauğuz'a	Beyefendi		AHM-II. 557/766
558	21.04.1 933	Sami Paşazâde Sezayi'ye	Sezayi'ciğim kardeşim	Samipaşaz âde	AHM-II. 558/766- 777
559	24.06.1 933	İstanbul Halkevi Riyaset-i Aliyyesine	Muhterem Beyefendi		AHM-II. 559/767- 768
560	1933/10 /?	?	Azizim efendim		AHM-II. 560/768
561	22.12.1 933	Millî Türk Talebe Birliği Reisliğine	Muhterem efendim		AHM-II. 561/769
562	13.02.1 934	Yunus Nadi Beyefendi'ye	Ah Yunus Nadi Beyefendi		AHM-II. 562/769- 770
563	26.02.1 934	?	Beyefendi		AHM-II. 563/770- 771
564	22 Teşrin-i sâni/Kas ım 1934	İzzet Melih Beyefendi'ye	Azizim, dostum İzzet Melih Beyefendi		AHM-II. 564/772
565	23 Teşrin-i sâni 1934	Pirizâde İsmail Bey'e	İsmail'ciğim kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 565/772

566	10 Kânun-1 evvel 1934	Pirizâde İsmail Bey'e	İsmail'ciğim kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 566/772
567	26.02.1 935	Pirizâde İsmail Bey'e	Sevgili İsmail'im efendim	Pirizâde	AHM-II. 567/773
568	25 Kânun-1 evvel 1935	Pirizâde İsmail Bey'e	İsmailciğim, kardeşim	Pirizâde	AHM-II. 568/773- 774
569	1936/?/?	?	?		AHM-II. 569/774
570	10.04.1 937	İsmail Hami Danişmend'e	Pek aziz ve pek sevgili dostum efendim		AHM-II. 570/774- 775
571	?/?/?	Ziver Paşazade Bahaeddin Bey'e	Efendimiz	Ziverpaşaz âde	AHM-II. 571/775- 776
572	?/?/?	Pirizâde İbrahim Bey'e	İki gözüm biraderim	Pirizâde	AHM-II. 572/776
573	?/?/?	Menemenli Rifat	Rifat Beyefendi	Menemenl i	AHM-II. 573/776
574	?/?/?	İbrahim ve Osman Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim ve Osman		AHM-II. 574/776- 777
575	?/?/?	?	Kardeşim		AHM-II. 575/777
576	?/?/?	?	Saadetlu faziletlu atufetlu efendim		AHM-II. 576/778
577	?/?/?	Pirizâde İbrahim Bey'e	Biraderim efendim	Pirizâde	AHM-II. 577/778
578	?/?/?	?	?		AHM-II. 578/778- 779
579	1893/?/?	?	Ma'rûz-ı âcizânemdir		AHM-II. 579/779- 780
580	19?/05/ 22	?	Kardeşim efendim hazretleri		AHM-II. 580/780
581	?/?/?	?	Birader		AHM-II. 581/781
582	1886/?/?	?	?		AHM-II. 582/781- 782

583	??/?	?	İffetli hakikatli hemşirem efendim		AHM-II. 583/782
584	??/?	?	Nûr-ı aynım kardeşim		AHM-II. 584/782-783
585	??/?	İbrahim Bey'e	Nûr-ı aynım İbrahim'im kardeşim efendim		AHM-II. 585/783-784
586	??/?	?	Velinimetim efendim hazretleri		AHM-II. 586/784
587	??/?	?	?		AHM-II. 587/784-785
588	??/?	?	?		AHM-II. 588/785
589	??/?	Kızı Hâmide'ye	Sevgili Hâmide'ciğim		AHM-II. 589/785-786
590	??/?	?	Nûr-ı aynım efendim		AHM-II. 590/786
591	??/?	?	Nûr-ı aynım efendim		AHM-II. 591/786
592	??/?	Tevfik Rüştü'ye	Pek aziz ve muhterem vekil beyefendi hazretleri		AHM-II. 592/786
593	??/?	?	?		AHM-II. 593/787
594	??/?	Menemenli Rifat'a	Kardeşim efendim Rifat'ciğim	Menemenli	AHM-II. 594/787
595	1885/?/?	Mihrünnisa Hanım'a	Sevgili hemşirem Mihrünnisa'ya Kardeşim		AHM-II. 595/787-788
596	15.06.1912	Süleyman Nazif Bey'e	Mîr-i edib ü necibim efendim		AHM-II. 596/788
597	15.Eyl.19	Ali Kemal'e	?		Çoruk 2016: 31-34
598	Ağu.19	?	?		Çoruk 2015: 18-20
599	2.Eyl.19	?	?		Çoruk 2015: 21-22

600	29 Mayıs 1307	?	Vâlidem, sebeb-i hayatım, velînimetim efendim hazretleri	?	Hızlı, Yurtsever 1998: 196
601	26 Zilhicce 1329	?	?	?	Hızlı, Yurtsever 1998: 196
602	Gurre-i Muhterem 1324	?	?	?	Hızlı, Yurtsever 1998: 197
603	30 Haziran sene 1331	?	Nûr-i aynım Hemşîrem ve nûr-i didem Nâzım'ım	?	Hızlı, Yurtsever 1998: 197
604	?	?	?	?	Hızlı, Yurtsever 1998: 197- 198
605	?	Mihrünnisa Hanım'a	Efendim Hemşîrem	?	Hızlı, Yurtsever 1998: 198
606	29 Teşrin-i sânî 1304	Ali Ekrem Bolayır'a	Nûr-ı didem Ekremciğim	?	Kahraman 1996:229- 230
607	?	Bâki Bey'e	Nûr-ı Aynım Bâki	?	Özbek 2023:113- 115
608	12 Teşrin-i sani 1292	?	?	?	Özbek 2023:116
609	1 Mayıs 97	?	Birâder	?	Özbek 2023:117- 118
610	16 Teşrin-i evvel 1881	?	Ey Birâder-i Cân-ı Beraber	?	Özbek 2023:119- 120

2.1. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın var olan ve çalışmada kullanılan 610 mektupta toplam 87 farklı kişiye mektup yazdığının tespitine varılmıştır. Muhatap alınan 87 farklı kişiye de 309 farklı hitap biçimi kullandığı tespit edilmiştir. Mektupların gönderildiği kişiler ve bu kişilere kaç mektup gönderildiği, kaç farklı biçimde hitap edildiği Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarının Muhataplarına Gönderdiği Mektup Sayısı ve Hitap Sayısı

Gönderilen Kişi	Mektup Sayısı	Hitap Sayısı
?	97	40
Abdullah Cevdet Bey'e	2	2
II. Abdülhamid'e	3	1
Adâna'da Muallim Mektebi Son Sınıf Talebesi Beyefendilere	1	1
Ahmed İhsan Bey'e	5	5
Ahmed Midhat Efendi'ye	1	1
Ali Ekrem Bolayır'a	7	6
Ali Kemal'e	1	0
Aşır'e	2	2
Bahaeddin Bey'e	24	24
Bâki Bey	1	1
Burhaneddin Bey	2	2
Cavid Bey'e	2	2
Celâl Nuri Beyefendi'ye	3	3
Cemal Nadir'e	1	1
Charles Wells'e	1	1
Damadı Emin Bey'e	21	21
Fahrünnisa Hanım'a	5	5
Filorinalı Nazım Bey'e	2	2
Fuad Paşa Hazretleri'ne	1	1
Hafide Hanım'a	1	1
Hafide Hanım ve damadı İdris Çora'ya	1	1
Halil Halid Bey'e	2	2
Halim Bey'e	1	1
Hâmi Beyefendi'ye	1	1
Hâmile Hanım'a	6	6
Hariciye Nezaret-i celîlesi cânib-i âlisine	1	1
Hasan Tahsin San'a	1	1
Hüseyin Efendi'ye	1	1
Hüseyin Daniş'e	1	1
Hüsnü Bey'e	1	1
İbnülemin Mahmud Kemal İnal'a	16	15

İbrahim, Osman, İsmail Bey'e	1	1
İsmail Hami Danişmend'e	2	2
İsmail Müştak	3	3
İstanbul Halkevi Riyaset-i Aliyyesine	1	1
İsmet İnönü	1	1
İzzet Melih Devrim'e	2	2
Kâzım Paşa Hazretleri'ne	1	1
Keçecizâde Reşad Nuri Bey'e	1	1
Kızı ve oğluna	2	2
Mehmed Cevdet Bey'e	2	2
Mehmed Emin Yurdakul'a	1	1
Menemenli Rifat Bey'e	5	5
Menemenlizâde Mehmed Tahir'e	4	4
Midhat Cemal Kuntay'a	1	1
Midillili Ziver Bey'e	1	1
Mihrünnisa Hanım'a	17	16
Millî Türk Talebe Birliği Reislîği'ne	1	1
Muammer Lutfi Bey'e	2	1
Murad Bey'e	1	1
Naci Paşa Hazretleri'ne	1	1
Namık Kemal	11	11
Nasuhi Bey'e	41	40
Nasuhi Bey'e veya Sâhib Molla'ya	1	1
Pirizâde İbrahim Bey	70	70
Pirizâde İbrahim Bey'le Hüsnü Bey'e	1	1
Pirizâde İbrahim ve Osman Beyler'e	17	17
Pirizâde İbrahim ve İsmail Beylere	1	1
Pirizâde İbrahim ve Osman ve Hüsnü Bey'lere	3	3
Pirizâde İsmail Bey'e	21	21
Pirizâde Kardeşlere	17	17
Pirizâde Osman Bey'e	52	51
Recaizâde Ekrem Bey'e	30	29
Resmî Bey'e	1	1
Reşad Fuad Bey'e	1	1
Rıza Tevfik'e	1	1
Sabri Efendi'ye	1	1

Sâhib Beyzâdelere	5	5
Sâhib Molla'ya	1	1
Said Bey'e	1	0
Sami Paşazâde Abdûlbâki Bey'e	1	0
Sami Paşazade Abdülhalim ve Abdurrahman Hasan Beylere	1	0
Sami Paşazâde Damad-ı Şehriyârî Necib Paşa'ya	4	4
Sami Paşazâde Sezayi Bey'e	24	24
Selâhaddin Bey'e	1	1
Servet-i Fünûn'a	1	0
Süleyman Nazif Bey'e	12	9
Süleyman Nazifzâde Said Beyefendi'ye	1	0
Şâkir Bey'e	1	1
Tahir Karauğuz'a	5	5
Tahmiscizâde Mehmed Macid Bey'e	2	2
Tarık Mümtaz Beyefendi'ye	1	0
Tevfik Rüştü'ye	1	1
Vakit Gazetesine	1	0
Yahya Bey'e	1	1
Yunus Nadi Beyefendi'ye	1	1

2.2. Abdülhak Hâmid'in Tablo 3'te de görüldüğü üzere 97 mektubunun muhatabı belli değildir. Gönderileni belli olmayan 97 mektup olsa dahi bu mektuplarda da söze yine de 40 farklı hitap ile başlanılmıştır. Hâmid'in mektuplarında farklı hitap biçimleri dikkat çekmektedir. Hangi hitap biçimini ne sıklıkla kullandığı ise Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Mektuplarındaki Hitap Biçimleri ve Kullanım Sayısı

Sıra No	Hitap Biçimi	Hitap Sayısı
1	Ah benim mukaddes Ekrem'im, büyük biraderim	1
2	Ah beyefendi hazretleri	1
3	Ah Ekrem'im birader-i muhteremim canım efendim	1
4	Ahmed İhsan'ım	1
5	Ah Sezayi	2
6	Ah Sezayi kardeşim	1
7	Ah Yunus Nadi Beyefendi	1

8	Arz-ı birader-i âciz ü nâcizdir	1
9	Atufetlu, hakikatlu, hemşirem efendim	1
10	Atabe-i ülyâ-yı hümayun hazret-i hilâfet-penahîye	5
11	Aziz nûr-ı aynım	1
12	Aziz ve mukaddes Ekrem sevgili kardeşim	1
13	Azizim Âşir	1
14	Azizim Beyefendi	3
15	Azizim Burhaneddin Beyefendi	2
16	Azizim Cevdet Beyefendi	2
17	Azizim, dostum İzzet Melih Beyefendi	1
18	Azizim efendim	1
19	Azizim efendim Selâhaddin Bey	1
20	Azizim Halid Bey	1
21	Azizim Halil Halid Bey	1
22	Azizim Hâmi Beyefendi	1
23	Azizim İhsan Bey	1
24	Azizim Karaoğuz Beyefendi	1
25	Azizim Macid Beyefendi	1
26	Azizim Mahmud Beyefendi	1
27	Azizim Nazım Beyefendi	1
28	Azizim Tahir Beyefendi	1
29	Benim üstad-ı muhteremim ve birader-i müşfikim Ekrem'im	1
30	Beyefendiler Hazeratı	1
31	Beyefendi	3
32	Birader	10
33	Biraderân-ı azizim	1
34	Birader-i azizim	1
35	Birader-i azizim, dost-ı kadîmim Bahaeddin	1
36	Birader-i aziz ü muhterem	1
37	Birader-i aziz ü muhteremim	1
38	Birader-i can-beraberim Sezayi	1
39	Birader-i can-beraberim efendim Ekrem'im	1
40	Birader-i can-beraberim feryad-res-i ruhperverim Ekrem	1
41	Birader-i eazzım	2
42	Birader-i eazzım efendim	1
43	Birader-i eazzım efendim Ekrem'im	1
44	Birader-i eazzım Sezayi	1
45	Birader-i Ekrem'im efendim	1
46	Birader-i muazzez ü muhteremim efendim Ekrem	1

47	Birader-i muhterem	1
48	Birader-i muhteremim bâis-i iftiharım efendim	1
49	Birader-i muhteremim efendim	2
50	Birader-i muhteremim efendim Bahaeddin'im	1
51	Birader-i muhteremim Ekrem'im	1
52	Birader-i muhteremim nur-ı aynım efendim hazretleri	1
53	Birader-i vefadârım efendim	1
54	Birader-i Osman'ım	2
55	Biraderim Ahmet İhsan Bey'e	1
56	Biraderim efendim	15
57	Biraderim efendim Baheddin'im	2
58	Biraderim efendim Osman'ım	3
59	Biraderim efendim, Rifat'ım	1
60	Biraderim beyim, efendim, azizim	1
61	Biraderim İbrahim'im	1
62	Biraderim, iki gözüm	1
63	Biraderim iki gözüm efendim Bahaeddin'im	1
64	Biraderim Osman'ım	1
65	Biraderim Osman'ım efendim	1
66	Biraderler	16
67	Biraderlerim	4
68	Biraderlerim efendim	2
	Biraderlerim, nûr-ı dîdelerim	1
69	Biraderlerim, nûr-ı aynlarım	1
70	Bir zaman me'lûf-ı iltifatı ve bugün hedef-i mücazâtı olduğum efendim	1
71	Cenab-ı Hâfız Osman-ı Mevlevî ki garka-ı bahr-ı esrar-ı Mesnevi bir enmûzec-i envâ-ı feyz-i mânevîdir	1
72	Devletlu efendim hazretleri	1
73	Efendim	3
74	Efendimiz	2
75	Efendim birader	1
76	Efendim Hemşîrem	1
78	Efendim İbrahim'im	1
79	Efendim Kemal'im muhterem biraderim	1
80	Efendim Osman'ım	2
81	Ekrem'ciğim oğlum	1
82	Ekrem'im kardeşim	1
83	Ekrem-i muhterem birader-i mükerrerem	1

84	Envâr-ı dîdem İbrahim'im, Osman'ım	1
85	Envar-ı dîdem İbrahim ve Osman ve İsmail Hazerâtı	1
86	Ey Birâder-i Cân-ı Beraber	1
87	Gözümün nuru kardeşim Sezayi	1
88	Hakikatli, ismetli, hemşire-i azizem efendim	1
89	Hanımefendi	1
90	Hemşirem efendim	1
91	Hemşirem nûr-ı aynım Mihrünnisa	1
92	Huzur-ı âli-i nazaret-penâhilerine arz-ı mahsus-ı âcizâneleridir	1
93	Huzur-ı uhuvvet-i mukaddesene ma'rûz-ı ahkarânemdir	1
94	İbrahim'ciğim	2
95	İbrahim'im iki gözüm efendim	1
96	İbrahim, nûr-ı aynım	1
97	İbrahim'im, Osman'ım	1
98	İffetli hakikatli hemşirem efendim	1
99	İki gözüm birader	4
100	İki gözüm biraderim	2
101	İki gözüm hemşireciğim	1
102	İki gözüm efendim İbrahim'im	1
103	İki gözüm kardeşim	2
104	İki gözüm kardeşim efendim	2
105	İki gözüm kardeşim efendim İsmail	1
106	İki gözüm Osman'ım	2
107	İki gözüm sevgili İsmail'im efendim	1
108	İki gözüm Sezayi	1
109	İki gözümün envârı kardeşlerim	1
110	İki gözümün nuru	1
111	İki gözümün nuru efendim kardeşim	2
112	İki gözümün nuru hemşireciğim	1
113	İki gözümün nuru hemşireceğim Mihrünnisa	1
114	İki gözümün nuru kızım Hâmide'ciğim	2
115	İsmetli hemşirem efendim	
116	İsmetli hemşire-i muhteremem efendim hazretleri	1
117	İsmail Bey nûr-ı aynım	1
118	İsmail'ciğim kardeşim	3
119	İzzetli efendim Sabri Efendi	1
120	Kardeşim	5
121	Kardeşim efendim	2
122	Kardeşim efendim hazretleri	1

123	Kardeşim efendim Rifat'ciğim	1
124	Kardeşim Osman'ım	1
125	Kardeşim, vâcibü't-tekrîm Ekrem'im	1
126	Mâbeyn-i Hümâyun Cenab-ı Mülûkâne Başkitâbet Çelilesi Cânib-i Âlisine	1
127	Ma'rûz-ı âbd-i hâlisdir	1
128	Ma'rûz-ı âcizânemdir	3
129	Mar'ruz-ı bendeleridir	10
130	Ma'rûz-ı bende-i âcizleridir	1
131	Ma'ruz-ı çâkerânemdir	2
132	Ma'rûz-ı çâker-i kemînedir	1
133	Ma'rûz-ı çâker-i keminelere ki	1
134	Ma'rûz-ı fakirânemdir	2
135	Ma'ruz-ı kemterî	1
136	Mektup yazmaz Mektupçu Bey, vefasız Baha, yine sevilir kardeşimiz	1
137	Minnetdâr-ı iltifatı olduğum efendim	1
138	Mîr-i azizim	1
139	Mîr-i azizim efendim	1
140	Mîr-i edîb ü necibim efendim	2
141	Mîr-i hakikat-perver	1
142	Mîr-i muazzez ü muhteremim efendim	1
143	Mîr-i muhibb ü azizim efendim	1
144	Mîr-i vefakârım azizim efendim	1
145	Mollalarım, kardeşlerim, nûr-ı aynlarım	1
146	Muhibb-i azizim efendim hazretleri	2
147	Muhibb-i aziz ü muhteremim	1
148	Muhibb-i aziz ü muhteremim efendim	1
149	Muhibb-i edîbim, azizim Nâzım Beyefendi	1
150	Muhibb-i muazzez u muhteşem Müşir-i efharn Fuad Paşa Hazretlerine	1
151	Muhibb-i muhteremim	1
152	Muhibb-i muazzez ü muhteremim efendim	1
153	Muhibb-i muazzezim; Celâl Nuri Beyefendi	1
154	Muhibb-i sühenver-i vefa-perverim Hüseyin Dâniş Beyefendi	1
155	Muhibb-i vefakârımız efendim	1
156	Muhterem Beyefendi	3
157	Muhterem biraderim efendim Ekrem'im	1
158	Muhterem efendim	1
159	Muhterem müdir Beyefendi	1

160	Mübâhi-i teveccühâtı olduğum efendim	1
161	Müteşekkiri eltafi olduğum efendim	1
162	Nûr-ı aynım	5
163	Nûr-ı aynım Âşir'im, efendim	1
164	Nûr-ı aynım azizim efendim	1
165	Nûr-ı aynım birader-i azizim efendim Bahaeddin	1
166	Nûr-ı aynım biraderim efendim hazretleri	1
167	Nûr-ı aynım biraderim efendim Osman'ım	2
169	Nûr-ı aynım canım efendim Osman'ım	1
169	Nûr-ı aynım Celâl Nuri Beyefendi	1
170	Nûr-ı aynım efendim	2
171	Nûr-ı aynım efendim hazretleri	1
172	Nûr-ı aynım efendim İbrahim	1
173	Nûr-ı aynım efendim İbrahim'im	2
174	Nûr-ı aynım efendim, kardeşim	6
175	Nûr-ı aynım efendim, İbrahim ve Osman	1
176	Nûr-ı aynım efendim Osman'ım	3
177	Nûr-ı aynım efendim Osman Bey	1
178	Nûr-ı aynım efendim Resmî Beyefendi	1
179	Nûr-ı aynım Ekrem'im	1
180	Nûr-ı aynım Hafide'm ve oğlum efendim	1
181	Nûr-ı aynım hemşirem	1
182	Nûr-ı aynım hemşirem efendim	1
183	Nûr-ı aynım hemşire-i azizem efendim	1
184	Nûr-i aynım Hemşirem ve nûr-i dîdem Nâzım'ım	1
185	Nûr-ı aynım, her cihetle yegâne Süleyman Nazif'im efendim	1
186	Nûr-ı aynım Hüseyin Efendi	1
187	Nûr-ı aynım İbrahim	3
188	Nûr-ı aynım İbrahim'ciğim	1
189	Nûr-ı aynım İbrahim efendim	1
190	Nûr-ı aynım İbrahim'im	6
191	Nûr-ı aynım İbrahim'im efendim	3
192	Nûr-ı aynım İbrahim'im efendim kardeşim	1
193	Nûr-ı aynım İbrahim'im kardeşim efendim	2
194	Nûr-ı aynım İbrahim'im, Osman'ım	2
195	Nûr-ı aynım İbrahim'im, Nûr-ı çeşmim Osman'ım	2
196	Nûr-ı aynım İbrahim ve Osman	2
197	Nûr-ı aynım İbrahim, Osman Beyler	1
198	Nûr-ı aynım İsmail'im	1

199	Nûr-1 aynım İsmail'im efendim	4
200	Nûr-1 aynım İsmail'im, kardeşim, efendim	1
201	Nûr-1 aynım kardeşim	5
202	Nûr-1 aynım kardeşim efendim	1
203	Nûr-1 aynım kardeşim efendim İbrahim'im	1
204	Nûr-1 aynım kardeşim efendim; İbrahim Bey	1
205	Nûr-1 aynım kardeşim efendim İsmail Bey	1
206	Nûr-1 aynım kardeşim efendim Sezayi	1
207	Nûr-1 aynım kardeşim İbrahim	1
208	Nûr-1 aynım kardeşim İbrahim'im efendim	1
209	Nûr-1 aynım kardeşim İsmail'im efendim	1
210	Nûr-1 aynım kardeşim Osman'ım	1
211	Nûr-1 aynım kızım	1
212	Nûr-1 aynım muhterem biraderim efendim	1
213	Nûr-1 aynım Nazif im efendim	1
214	Nûr-1 aynım oğlum efendim	2
215	Nûr-1 aynım oğlum efendim hazretleri	17
216	Nûr-1 aynım oğlum Ekrem'im	4
217	Nûr-1 aynım oğlum ve kızım efendim	1
218	Nûr-1 aynım oğlum ve kızım	1
219	Nûr-1 aynım Osman	1
220	Nûr-1 aynım Osman'cığım	1
221	Nûr-1 aynım Osman'ım	6
222	Nûr-1 aynım Osman'ım efendim	5
223	Nûr-1 aynım Osman'ım efendim, kardeşim	2
224	Nûr-1 aynım pek aziz dostum efendim	1
225	Nûr-1 aynım Reşad'cığım	1
226	Nûr-1 aynım Sezayi	2
227	Nûr-1 aynım Şâkir'im	1
228	Nûr-1 aynım üstad-ı mekârim-mutâd	1
229	Nûr-1 aynım Yahya Bey	1
230	Nûr-1 ayn-ı iftiharımız efendimiz	1
231	Nûr-1 aynım	1
232	Nûr-1 aylar	1
233	Nûr-1 ayınlarım	3
234	Nûr-1 çeşmim Bâki	1
235	Nûr-1 çeşm-i ibtihâc u iftiharım yâr-ı yegâne-i mürüvvetkârım efendim	1
236	Nûr-1 çeşmim Müştak	1
237	Nûr-1 dîdelerim	3

238	Nûr-1 dîdem efendim	1
239	Nûr-1 dîdelerim efendim biraderlerim	1
240	Nûr-1 dîdem efendim Bahaeddin'im	1
241	Nûr-1 dîdem efendim kardeşim Mihrünnisa	1
242	Nûr-1 didem efendim Osman	1
243	Nûr-1 dîdem efendim Osman'ım	1
244	Nûr-1 dîdem efendim Reşad	1
245	Nûr-1 didem Ekremciğim	1
246	Nûr-1 dîdem Hâmide'm, sevgili kızım	1
247	Nûr-1 dîdem hemşirem efendim Mihrünnisa'cığim	1
248	Nûr-1 dîdem hemşireciğim	1
249	Nûr-1 dîdem İbrahim'im	2
250	Nûr-1 didem İbrahim ve Osman ve İsmail Bey'ler hazerâtına	1
251	Nûr-1 didem İsmail Bey	1
252	Nûr-1 dîdem kardeşim	1
253	Nûr-1 dîdem kardeşim Osman'ım	1
254	Nûr-1 dîdem kardeşim şâyân-ı hürmet Sezayi	1
255	Nûr-1 dîdem Osman'ım	1
256	Nûr-1 dîdem Osman Bey	1
257	Nûr-1 dîdem Osman'ım kardeşim	1
258	Nûr-1 dîdem sevgili Osman'ım	1
259	Nûr-1 dîdem Sezayi	2
260	Nûr-1 ıyânım biraderlerim	1
261	Osman Bey kardeşim	3
262	Osman'ım	1
263	Osman'ım canım kardeşim	1
264	Osman'ım iki gözüm	1
265	Osman'ım kardeşim	1
266	Osman'ım kardeşim canım	1
267	Osman-ı sûtüde lisan	1
268	Pek aziz dostum, efendim	1
269	Pek aziz ve muhterem vekil beyefendi hazretleri	1
270	Pek muhterem Naci Paşa Hazretleri	1
271	Pek sevgili Hafide'm	1
272	Refik-i aziz-i mesleğim efendim	1
273	Refik-i mesleğim, efendim Tahir Beyefendi	1
274	Rifat Beyefendi	1
275	Ruhum İbrahim, nûr-ı aynım Osman	1
276	Saadetlu Ahmed Midhat Efendi Hazretlerine	1

277	Saadetlu faziletlu atufetlu efendim	1
278	Semahatli Veliyy-i nimetim efendim hazretleri	1
279	Sevgili ablacığım, iki gözüm efendim	1
280	Sevgili Hâmide'ciğim	1
281	Sevgili dostum, muazzez ve muhterem filozofumuz	1
282	Sevgili İsmail'im efendim	1
283	Sevgili hemşirem Mihrünnisa'cığım	1
284	Sevgili hemşirem Mihrünnisa'ya, Kardeşim	1
285	Sevgili kardeşim Sezayi	1
286	Sevgili kardeşler	1
287	Sevgili kardeşlerim	1
288	Sevgili kızım, gözümün nuru Hâmide'ciğim	1
289	Sevgililerim	1
290	Sevgili ve muhterem ablacığım etendim hazretleri	1
291	Sevgili Müştak	1
292	Sevgili Nazi'ım	1
293	Sezâvâr-ı hürmet biraderim Ekrem'im efendim	1
294	Sezayi'ciğim	4
295	Sezayi'ciğim kardeşim	1
296	Südde-i Seniyye-i Hümâyun Hazret-i Zıllu'l-lahîlerine Ma'rûz-ı abd-i müstemend ve memlukleridir	1
297	Şâyân-ı perestiş Cavid Beyefendi Hazretleri	1
298	Teveccühâtıyla mübahi olduğum mîr-i fazâil-semîr	1
299	Üstâd-ı âlî-himmetim efendim	1
300	Üstad-ı âlî-i muhteremimiz efendimiz	1
301	Üstad-ı muhteremim birader-i mükerrerim efendim	1
302	Üstad-ı kadîmim muhibb-i kerîmim efendim	1
303	Üstad-ı muhteremimiz efendimiz hazretleri	1
304	Üstad-ı muhterememiz efendimiz	2
305	Vâlidem, sebep-i hayatım, velînimetim efendim hazretleri	1
306	Velinimetim efendim hazretleri	1
307	Veliyy-i nimetim atufetlu biraderim efendim hazretleri	1
308	Veliyy-i nimetim atufetlu efendim hazretleri	6
309	Veliyy-i nimetim birader-i muhteremim efendim hazretleri	1
310	Veliyy-i nimetim birader-i âli-himmetim atufetlu efendim hazretleri	1
311	Veliyy-i nimetim birader-i muhteremim atufetlu efendim hazretleri	2
312	Veliyy-i nimetim birader-i müştak u muhteremim efendim hazretleri	1
313	Veliyy-i nimetim efendim hazretleri	24

315	Veliyy-i nimetim semahatlü efendim hazretleri	2
316	Vücut ile büyük fakat sinnen küçük kardeşim Sezayi	1
317	Ya Hazret-i Osman	1
318	?	64

2.3. Yine Tablo 4'ten hareketle şu bulgulara da ulaşılabilmektedir:

- Kime gönderildiği, muhatabı belli olmayan mektuplarda yer yer sadece birader, hanımefendi, beyefendi gibi ünvanlar kullanmıştır.
- Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında doğrudan özel isimle başladığı 1 mektup vardır: *Süleyman Nazif*.
- Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuba başlarken 'paşa' ünvanını kullandığı 4 kişi vardır: *Kâzım Paşa, Naci Paşa, Necib Paşa, Fuad Paşa*.
- Abdülhak Hâmid Tarhan mektuplarında 'efendi' ünvanıyla 3 kişiye hitap etmiştir: *Ahmed Midhat Efendi, Hüseyin Efendi, Sabri Efendi*.
- Abdülhak Hâmid Tarhan'ın 'bey' ünvanını kullanarak 9 kişiye mektup yazmıştır: *Ahmet İhsan Bey'e, Halid Bey, Halil Halid Bey, İbrahim Bey, İhsan Bey, İsmail Bey, Osman Bey, Selâhaddin Bey, Yahya Bey*.
- Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında 'beyefendi' ünvanıyla hitap ettiği kişi sayısı 14 olarak görülmektedir: *Burhaneddin Beyefendi, Cevdet Beyendi, Celâl Nuri Beyefendi, İzzet Beyefendi, Hüseyin Dâniş Beyefendi, Melih Beyefendi, Karaoğuz Beyefendi, Macid Beyefendi, Mahmud Beyefendi, Nazım Beyefendi, Resmî Beyefendi, Rifat Beyefendi, Tahir Beyefendi, Yusuf Nadi Beyefendi*.

2.4. Abdülhak Hâmid Tarhan ev halkından, akrabalarından hanımlara da mektuplar yazmıştır: Ablası *Fahrünnisa Hanım*, kız kardeşi *Mihriünnisa Hanım*, kızı *Hâmide Hanım*, torunu *Hafide Çora*.

2.5. Abdülhak Hâmid Tarhan mektuplarını yalnızca yakın çevresine, akrabalarına ya da arkadaşlarına yazmamıştır. Özel-resmî kurum, kuruluş ve kişilere, bakanlıklara da mektuplar yazmıştır:

- Gazete ve dergi: *Servet-i Fünûn Dergisi, Vakıf Gazetesi*.
- Nezaretler: *Hariciye Nezaret-i Celîlesi Cânib-i Âlisi*
- Resmî kurum ve kuruluş: *İstanbul Halkevi Riyaset-i Aliyyesine, Millî Türk Talebe Birliği Reislîği*.
- Resmî kişiler: *II. Abdülhamid, İsmet İnönü, (TBMM Reisi) Kâzım Paşa, Tevfik Rüştü, Şakir Bey*.

2.6. Özetle Tablo 4'teki 610 mektuptan hareketle tabloda toplam 318 farklı hitap biçimi yer almaktadır. Herhangi bir hitap biçiminde bulunmadığı mektup sayısı da 64 olarak tespit edilmiştir.

2.7. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın en fazla mektuplaştığı kişiler ablasının oğulları Pirizâde kardeşlerdir. Pirizâde İbrahim'e 70 mektup yazmış, daha çok '*Nûr-ı aynım İbrahim* veya *İbrahim'im*' hitap biçimlerini kullanmıştır. Hâmid daha çok Pirizade kardeşlerle mektuplaşmış ve onlara toplam 217 mektup yazmıştır. Bu mektupların devamında 51'i Pirizâde Osman'a, 21'i Pirizâde İsmail'e ve geri kalan kısmı her ikisine ya da üçüne birden yazılmış mektuplardır. Yine bu mektuplarında kullandığı en sık hitap biçimleri '*Biraderler*', '*Biraderim Efendim*', '*İki Gözüm Biraderim*' şeklindedir.

2.8. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında en sık kullandığı hitap biçimleri şu şekilde: '*Veliyy-i nimetim efendim hazretleri*' (24), '*Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri*' (17), '*Biraderler*' (16), '*Biraderim Efendim*' (15), '*Birader*' (10), '*Mar'ruz-ı bendeleridir*' (10) sayılabilir.

2.9. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında anlık tepki bildiren duygu ifadeleri, ünlemlerle hitap biçimleri de yer almaktadır: '*Ah Beyefendi Hazretleri*', '*Ah benim mukaddes Ekrem'im, büyük biraderim*', '*Ah Ekrem'im birader-i muhteremim canım efendim*', '*Ah Sezayi*', '*Ah Sezayi Kardeşim*', '*Ah Yunus Nadi Beyefendi*', '*Ey Birâder-i Cân-ı Beraber*', '*Ya Hazret-i Osman*'.

2.10. Bazı mektuplarda Abdülhak Hâmid Tarhan, '*Bir zaman me'lûf-ı iltifatı ve bugün hedef-i mücazâtı olduğum efendim, Mektup yazmaz Mektupçu Bey, vefasız Baha, yine sevilir kardeşimiz*' şeklinde ifadeleri mektuplarında farklı hitap biçimleri olarak seçmiştir.

2.11. Bazı mektuplarda iyelik birinci kişi çekimi tercih edilmiştir: *Biraderlerim, Efendim, Efendimiz, Kardeşim, Osman'im, Sevgililerim*.

2.12. Bazı mektuplarda iyelik birinci kişi çekimi yanında küçültme ekleri de kullanılmıştır: *Ekremciğim oğlum, İbrahimciğim, İsmailciğim kardeşim, Sezayiciğim, Sezayi'ciğim kardeşim*.

2.13. Abdülhak Hâmid Tarhan bazı mektuplarında 'devletli', 'hazretleri', 'hakikatli', 'ismetli', 'izzetli' ifadeleri hitap biçimi olarak tercih etmiştir: *Devletli efendim hazretleri, Hakikatli, ismetli, hemşire-i azizem efendim, İsmetli hemşirem efendim*,

İsmetli hemşire-i muhteremem efendim hazretleri, İzzetli efendim Sabri Efendi, Sevgili ablacığım, iki gözüüm efendim, Sevgili Hâmid'e'ciğim, Sevgili dostum, muazzez ve muhterem filozofumuz, Sevgili İsmail'im efendim, Sevgili kardeşim Sezayi, Sevgili kardeşler, Sevgili kardeşlerim, Sevgili Müştak, Sevgili Nazif'im...

2.14. Abdülhak Hâmid Tarhan yazdığı çoğu mektubunda hitap biçimi olarak tamlamalı ifadeler kullanmıştır: *Arz-ı birader-i âciz ü nâçizdir, Atabe-i ülyâ-yı hümayun hazret-i hilâfet-penahîye: Ma'ruz-ı abd-i memlûkleridir, Birader-i can-beraberim feryad-res-i ruhperverim Ekrem, Cenab-ı Hâfiz Osman-ı Mevlevi ki garka-ı bahr-ı esrar-ı Mesnevi bir enmûzec-i envâ-ı feyz-i mânevîdir, Envâr-ı dîdem İbrahim'im, Osman'im, Huzur-ı uhuvvet-i mukaddesene ma'rûz-ı ahkarânemdir, Ma'rûz-ı âbd-i hâlisdir, Ma'ruz-ı çâkerânemdir, Ma'rûz-ı fakirânemdir, Ma'ruz-ı kemterî, Nûr-ı aynım, Nûr-ı dîdelerim, Südde-i Seniyye-i Hümayun Hazret-i Zillu'l-lahîlerine Ma'rûz-ı abd-i müstemend ve memlûkleridir, Veliyy-i nimetim atufetlu biraderim efendim hazretleri...*

2.15. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarındaki hitap ifadeleri kelime sayısına göre sınıflandırıldığında Tablo 5'e ulaşılmaktadır.

Tablo 5. Hitapların Kelime Sayısına Göre Dağılımı

Hitapta Kullanılan Kelime Sayısı	Sıklığı
1	58
2	94
3	129
4	138
5	84
6	26
7	9
8	3
9	6
<i>Toplam</i>	<i>547</i>

Tablo 5'e göre 610 mektupta 547 farklı hitap kullanılmıştır. 63 mektupta hitap ibaresi bulunmamaktadır. Bununla birlikte Abdülhak Hâmid en sık dört kelimelik hitapları tercih etmiştir. Tek kelimelik ya da beşten fazla kelimelik hitaplar Hâmid'in mektuplarında diğerlerine nazaran çok daha az görülmektedir.

2.15.1. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında dörtten fazla kelimededen oluşan hitap ifadelerinde genellikle birden fazla yapının *ve*, *u*, *ile*, *ki* gibi bağlaçlar aracılığıyla birleştiği görülmektedir. Örneğin,

(84) *Bir zaman me'lûf-ı iltifatı ve bugün hedef-i mücazâtı olduğum*

(505) *Vücut ile büyük fakat sinnen küçük kardeşim Sezayi*

(498) *Nûr-ı çeşm-i ibtihâc u iftiharım yâr-ı yegâne-i mürüvvetkârım efendim*

(293) *Cenab-ı Hâfız Osman-ı Mevlevi ki garka-ı bahr-ı esrar-ı Mesnevi*

2.15.2. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında tek kelimelik hitap ifadelerinde ise daha çok iyelik ve çokluk eklerinin tercih edildiği görülmektedir.

İyelik eki kullanımına örnekler: *efendim*, *efendimiz*, *kardeşim*, *İbrahim'ciğim*, *Sezayi'ciğim*...

Çokluk eki kullanımına örnekler: *biraderler*, *kardeşler*,

Her iki ekin birlikte kullanımına örnekler: *kardeşlerim*, *sevgililerim*...

Eksiz hitap kullanımına ise çok az rastlanmaktadır: *birader*, *kardeş*...

2.15.3. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında iki kelimelik hitap ifadelerinde, sıfat tamlaması, Farsça tamlama, ünlem grubu ve ikili kullanımlara sık rastlanmaktadır:

Sıfat tamlamasına örnekler: *sevgili kardeşlerim*, *muhterem beyefendi*...

Farsça tamlamalara örnekler: *nur-ı ayınlarım*, *mâruz-ı âcizânem*...

Ünlem grubuna örnekler: *Ah Sezayi*...

Ünvan grubuna örnekler: *Rifat Beyefendi*...

İkili kullanımlara örnekler: *kardeşim efendim*, *biraderim İbrahim'im*...

Bunlar dışında ender olarak belirtisiz ad tamlaması kuruluşunda hitaplar da görülebilmektedir: *beyefendiler hazarâti*.

2.15.4. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında üç ve dört kelimelik hitap ifadelerinde ise daha çok gruplar halinde birleşik kullanımlara rastlanmaktadır:

Üç kelimelik hitaplar:

Üçlü grup örnekleri: *biraderim efendim Osman'im*...

İkili grup örnekleri

ST + İsim: *ismetlu hemşirem efendim* < (*ismetlu hemşire*)+*m efendi+m...*

FT + İsim: *birader-i vefâdârım efendim* < (*birader-i vefâdâr*)+*ım efendi+m...*

Ünlem Grubu + İsim: *ah ekremim kardeşim* < (*âh ekrem*)+*im kardeş+im...*

İkili Grup + İsim: *velinimetim efendim hazretleri* < (*velinimet+im efendi+m*) *hazretleri*

Farsça Birleşik Tamlama: *ma'rûz-ı âbd-i hâlis...*

Ünvan Grubu + İsim: *Osman Bey kardeşim...*

İsim + Farsça Tamlama: *İbrahim, nur-ı aynım...*

Dört kelimelik hitaplar:

Dörtlü grup örnekleri: *biraderim beyim, efendim, azizim*

Üçlü grup örnekleri

İsim+ ST + İsim: *İbrahim'im iki gözüm efendim* < *İbrahim+im (iki göz)+üm efendi+m...*

FT + İsim + İsim : *Birader-i muhteremim efendim, Ekrem'im* < (*Birader-i muhterem*)+*ım efendi+m Ekrem+im*; *Nûr-ı dîdelerim efendim biraderlerim* < (*Nûr-ı dîdeler*)+*ım efendi+m biraderler+im...*

İkili grup örnekleri

SFG + İsim: *Minnetdâr-ı iltifatı olduğum efendim* < (*Minnetdâr-ı iltifatı olduğ*)+*um efendi+m...*

FBT + İsim: *Üstad-ı âlî-i muhteremimiz efendimiz* < (*Üstad-ı âlî-i muhterem*)+*imiz efendi+miz...*

BST + İsim: *Atufetlu, hakikatlu, hemşirem efendim* < (*Atufetlu, hakikatlu, hemşire*)+*m efendi+m...*

Birleşik tamlama örnekleri

(ST + İsim) + İsim: *İffetlu hemşirem efendim hazretleri* < [(*İffetlu hemşire*)+*m efendi+m*] *hazretleri ...*

(FBT + İsim) + İsim: *Veliyy-i nimetim efendim hazretleri* < [(*Veliyy-i nimet*)+*ım efendi+m*] *hazretleri ...*

Sıfat tamlaması örnekleri

Sıfat + İsim: *Saadetlu faziletlu atufetlu efendim...*

KT + İsim: *İki gözümün envârı kardeşlerim* < [(İki göz)üm+ün envâr+ı] + *kardeşlerim...*

İsim + FT + İsim: *Hemşirem nûr-ı aynım Mihrünnisa* < [Hemşire+m (nûr-ı ayn)+ım] *Mihrünnisa...*

AT + İsim + İsim: *Gözümün nuru kardeşim Sezayi* < (Gözüm+ün nur+u) *kardeşim Sezayi*

Ünvan grubu örnekleri

FT + Ünvan Grubu: *Nûr-ı aynım Yahya Bey* < (Nûr-ı ayn)+ım (Yahya Bey) ...

Ünlem + Ünvan Grubu: *Ah Yunus Nadi Beyefendi* < Ah [(Yunus Nadi) Beyefendi]

Ünlem + Farsça Birleşik Tamlama: *Ey Birâder-i Cân-ı Beraber* < Ey (Birâder-i Cân-ı Beraber)

2.16. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarının muhataplarına bakılıp, yazdığı kişilerin Hâmid'e yakınlık derecesi bakımından değerlendirilmesi sonucu Tablo 6'ya ulaşılmaktadır.

Tablo 6. Mektupların Sınıflandırılması

	Farklı Muahatap Sayısı	Toplam Mektup Sayısı
Yakın akrabalarına yazdığı mektup sayısı	12	305
Eş, dost ve arkadaşına yazdığı mektup sayısı	59	285
Resmî kurum ve kişilere yazdığı mektup sayısı	16	20

2.17. Tablo 6'ya göre Abdülhak Hâmid Tarhan'ın en çok yakın arkadaşları ve akrabaları ile mektuplaştığı görülmektedir. Bunlar içinde dönemin şair ve yazarlarından; *Ahmed Midhat Efendi, Ahmet İhsan Tokgöz, Namık Kemal, Ali Ekrem Bolayır, Samipaşazâde Sezai, Recaizâde Mahmut Ekrem, Süleyman Nazif, Midhat Cemal Kuntay, Mehmed Emin Yurdakul* gibi edebiyatımızda yeri olan sanatçılara olan mektuplarını da görmek mümkündür. İncelenen 610 mektuptan, Abdülhak Hâmid Tarhan

yakın akrabalarından abisi Nasuhi Bey'e 42 mektup, kız kardeşi Mihrünnisa Hanım'a 17 mektup, ablası Fahrünnisa Hanım'a 6 mektup, kızı Hâmide Hanım'a 6 mektup, damadı Emin Bey'e 21 mektup, torunu ve torunun eşi Hafide Hanım ve İdris Çora'ya 2 mektup, Pirizâde İbrahim, İsmail ve Osman kardeşlere toplam 217 mektup yazmıştır. Bunların yanında ortak mektuplarda yazmıştır; örneğin Pirizâde kardeşlere, Nasuhi Bey ve Sâhip Molla'ya, Sami Paşazade Abdülhalim ve Abdurrahman Hasan Beylere şeklindedir. Kime yazıldığı belirsiz 97 mektup yazmıştır.

2.18. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarına dil-üslup bakımından bakıldığında kendine özgü belli bir tarzı olduğu görülebilmektedir. Kalıp sözleri, çeşitli tamlamaları vs. göz önünde bulundurulduğu zaman söz varlığının ayrıntılı biçimde ele alınması gerekmektedir.

2.19. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında söz varlığı açısından atasözlerine de rastlanılmaktadır bunlara örnek olarak: *dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur, köprüyü geçene kadar keçiye Abdurrahman Çelebi demek, tencere yuvarlandı kapağını buldu* gösterilebilir.

2.20. Mektuplarda deyim öneklerine de sıkça rastlamak mümkündür. Kullanılan deyimler arasında günümüz Türkiye Türkçesi söz varlığına göre de farklılık gösterenler vardır. Deyimler Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Mektuplarda Yer Alan Deyimler ve Kullanım Sıklığı

Mektuplarda Yer Alan Deyimler ve Kullanım Sıklığı	hakkından gel- (4), kıyamet kop- (4), ağır ol-(2) ağır davran-(1), balık kavağa çıktığı zaman(çıkınca)(1), baş döndür-(1), başımın etini ye-(1), başımıza gel- (1), başına topla-(1), bir taşla iki kuş vur-(1), çok gör-(1), damarına bas-(1), dâstan ol-(1), dört gözle bekle-(1), dünyaya kazık kakmağa gel-(1), göz gözü görme-(1), gözünü boya-(1), gün geçir-(1), hasır altına git-(1), hesap et-(1), içim rahat et-(1), iki paralık et-(1), kulak ver-(1), küplere bin-(1), ne oldum delisi ol-(1), perde in-(1), terler dök-(1), ümide düş-(1) ümidi boşa çık-(1)
--	--

2.21. Abadülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında ikilemelere de oldukça sık yer verilmiştir. Mektuplarda 80 farklı ikileme yer almaktadır. Bu ikilemelerin türleri şu şekilde gösterilebilir:

- Aynı kelimenin tekrarı ile oluşan ikilemeler: *ağlaya ağlaya, âlâ âlâ, Allah Allah, aman aman, ayrı ayrı, başka başka, beyaz beyaz, bırak bırak, birer birer, bütün bütün, cesîm cesîm, dağıldık dağıldık, değil değil, derece derece, dilim dilim, diri diri, doğraya doğraya, dolaşa dolaşa, doya doya, düşüne düşüne, ede ede, fırka fırka, garip garip, geniş geniş, gıryan gıryan, göre göre, harıl harıl, hemen hemen, hırhır, hüngür hüngür, ince ince, kan kan, karalaya karalaya, karış karış, katre katre, kise kise, kuçu kuçu, mecruh mecruh, misra misra, mini mini, nice nice, okuya okuya, olsa olsa, otursam otursam, öhhö öhhö, parça parça, pare pare, parıl parıl, refte refte, sahra sahra, serbest serbest, sık sık, sönük sönük, söylene söylene, söylense söylense, şiddetli şiddetli, taraf taraf, tüfü tüfü, tüh tüh, ulvi ulvi, üçer üçer, yavaş yavaş, yegan yegan, yok yok.*
- Zıt anlamlı kelimelerden oluşan ikilemeler: *akşam sabah, büyük küçük, irili ufaklı.*
- Biri olumlu, diğeri olumsuz kelimedenden oluşan ikilemeler: *alır almaz, başlar başlamaz, bilir bilmez, çıkar çıkmaz, görür görmez, ister istemez, sokar sokmaz.*
- Biri anlamlı, diğeri anlamsız sözcükten oluşan ikilemeler: *eğri büğrü...*
- Yakın anlamlı ve ilişkili sözcüklerden oluşan ikilemeler: *bugün yarın, köşe bucak...*
- Çekim eki alarak oluşan ikilemeler: *başlı başına, boş(u) boşuna, doğrudan doğruya.*

2.22. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarının söz varlığının dönem sözlükleriyle karşılaştırılması çalışmamız adına önem arz etmektedir. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarının yazıldığı döneme yakın neşredilmiş sözlüklerde karşılaştırmalar yapılmıştır. Ahmed Vefik Paşa'nın 1876 yılında yazmış olduğu Türkçeden Türkçe'ye ilk sözlük olan *Lehce-i Osmanî (LO)* ve Şemseddin Sâmî'nin yazmış olduğu ve ilk baskısı 1901 yılında İkdâm gazetesini tarafından yapılmış olan *Kâmûs-ı Türkî (KT)* sözlükleri arasında karşılaştırılmıştır.

2.23. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarının söz varlığı ile Lehce-i Osmanî ve Kâmûs-ı Türkî'nin söz varlığı yalnızca basit ve türemiş tek kelimelik fiiller bakımından karşılaştırma yapılmıştır. Bu durumun sebebi, isim türünden kelimeler arasında alıntı kelimeler olabileceğinden, konuya göre çeşitlilik gösterebileceğinden ve fiillerin Türk dilinde tarih boyunca daha muhafazakâr davranmasından ötürüdür.

2.24. Lehce-i Osmanî'nin (LO) sözvarlığı ile Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarının söz varlığı basit ve türemiş fiiller bakımından karşılaştırıldığında Abdülhak Hâmid Tarhan'ın kullandığı 52 fiilin Lehce-i Osmanî'de hiç geçmediği tespit edilmiştir.

Sözlükte madde başı olmayan yalnızca cümle içinde geçen fiillerin sayısı ise 67'dir. Veriler için Tablo 8'e göz atmak gerekecektir.

Tablo 8. Lehce-i Osmanî'de Bulunmayan ve Yalnızca Cümle İçinde Geçen Fiiller

<p>LO'de hiç geçmeyen fiiller (52)</p>	<p><i>aldırılmak, alkışlanmak, anlatılmak, arattırmak, bastırılmak, bestelenmek, bezilmek, çağırılmak, çıldürtmek, dağıtılmak, dedirtmek, değerlendirmek, dehlemek, değiştirilmek, değiştirtmek, ettirilmek, fenalaşmak, geçirilmek, girişilmek, girilmek, giyilmek, gönderilmek, görüşülmek, haberleşmek, hafifleşmek, hırlanmak, hırslanmak, hiddetlenmek, indirilmek, kaldırılmak, kaldırtmak, kazanılmak, kırdürtmek, küçültülmek, mektuplaşmak, meraklanmak, mimlenmek, ödenmek, öğrenilmek, öldürülmek, söylenilmek, uçurulmak, uğranılmak, umulmak, uyanılmak, yalvartmak, yayınlamak, yetinmek, yontulmak, zehirlenmek,</i></p>
<p>LO'de madde başı olmayan (cümle içinde geçen) fiiller (67)</p>	<p><i>akıllanmak, alıştırmak, atlamak, ayrılmak, bakılmak, bakınmak, beğendirmek, birleşmek, çıkarılmak, çıkılmak, çürütmek, denilmek, evlendirmek, fişkirmek, gebermek, geçilmek, gerekmek, getirmek, girmek, görmek, görülmek, görüştürmek, gösterilmek, götürülmek, gücendirmek, hatırlamak, hazırlamak, hazırlanmak, ilerletmek, iliştmek, kapanmak, karalanmak, kararlaştırmak, karışmak, karıştırmak, kılınmak, kımıldanmak, kımıldatmak, komak, koğmak, konmak, konulmak, koydurmak, mühürlemek, nazlanmak, özlenmek, sataşmak, sermek, serpmek, sevilmek, sevdalanmak, sordurmak, sorulmak, soymak, sökülmek, sürülmek, tazelenmek, temizlemek, temizlenmek, tepinmek, uğurlamak, ummak, urmak, verilme, yaşlanmak, yatmak, ziyadeleşmek</i></p>

2.25. Kâmûs-ı Türkî'nin söz varlığı ile Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında geçen söz varlığı basit ve türemiş fiiller bakımından karşılaştırıldığında Hâmid'in kullanmış olduğu 17 fiile Kâmûs-ı Türkî'de hiç yer verilmemiştir. Madde başı olmayan yalnızca cümle içinde geçen fiillerin sayısı ise 29'dur. Elde edilen bu veriler Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Kâmûs-ı Türkî'de Bulunmayan ve Yalnızca Cümle İçinde Geçen Fiiller

<p>KT'de hiç geçmeyen fiiller (17)</p>	<p><i>anmak, bastırılmak, bestelenmek, bezilmek, dedirtmek, değerlendirmek, değiştirtmek, karalanmak, kırdürtmek, küçültülmek, sevdalanmak, uğranılmak, uyanılmak, yalvartmak, yayınlamak, yetinmek, zehirlenmek</i></p>
---	--

KT’de madde başı olmayan (cümle içinde geçen) fiiller (29)	<i>akıllanmak, aldırılmak, alkışlamak, barışmak, barıştırmak, bastırmak, benzetilmek, bırakılmak, çıldırmak, çıldırtmak, değiştirilmek, dehlemek, donmak, edilmek, eksilmek, ettirilmek, girişilmek, ısınmak, kazanılmak, koğmak, koydurmak, öldürülmek, sıkılmak, soğumak, söylenmek, uçurulmak, uğurlamak, umulmak, verilmek, vermek, vurulmak, yakılmak, yaşlanmak, yontulmak</i>
---	--

2.26. Abdülhak Hâmid Tarhan’ın mektuplarında geçen fiiller, her iki sözlükle karşılaştırıldığında Tablo 10’a ulaşılmaktadır.

Tablo 10. İncelenen İki Sözlükte Hiç Geçmeyen ve Yalnızca Cümle İçinde Geçen Fiiller

Sözlüklerin Adı	Sözlüklerde Hiç Geçmeyen Fiiller	Sözlüklerde Madde Başı Olmayan (cümle içinde) Fiiller	Toplam Fiil Sayısı
Kâmûs-ı Türkî	17	29	46
Lehce-i Osmânî	52	67	119

2.27. Veriler karşılaştırmalı şekilde incelendiğinde Tablo 9’a ulaşılmaktadır. Bir sözlükte madde başında ya da madde başı olmayıp yalnızca cümle içinde geçen basit ve türemiş fiillerin diğer sözlükte yer alabildiği tespit edilmiştir. Her iki sözlük karşılaştırmalı olarak Abdülhak Hâmid Tarhan’ın mektuplarında yer alan fiiller incelenmesinin sonucu Tablo 10 elde edilmektedir.

2.28. Her iki sözlük; Kâmûs-ı Türkî ve Lehce-i Osmanî’de yer almayan fakat Abdülhak Hâmid Tarhan’ın mektuplarında yer verilen 10 fiil tespit edilmiştir.

Tablo 11’de her iki sözlükte de yer almayan fiiller, yalnızca Kâmûs-ı Türkî’de yer almayanlar ve yalnızca Lehce-i Osmanî’de yer almayan basit ve türemiş fiiller gösterilmektedir.

Tablo 11. İncelenen İki Sözlükte Yer Almayan Fiiller

KT ve LO' da yer almayan fiiller (10)	<i>bestelenmek, bezilmek, değerlendirmek, değiştirtmek, kırdırtmak, küçültülmek, yalvartmak, yayınlamak, yetinmek, zehirlenmek</i>
Yalnızca KT'de yer almayan fiiller (7)	<i>anmak, bastırılmak, dedirtmek, karalanmak, sevdalanmak, uğranılmak, uyanılmak</i>
Yalnızca LO'da yer almayan fiiller (42)	<i>aldırılmak, alkışlanmak, anlatılmak, arattırmak, bastırılmak, çağırılmak, çıldirtmak, dağıtılmak, dedirtmek, dehlemek, değiştirilmek, ettirilmek, fenalaşmak, geçirilmek, girişilmek, girilmek, giyilmek, gönderilmek, görüşülmek, haberleşmek, hafifleşmek, hırlanmak, hırslanmak, hiddetlenmek, indirilmek, kaldırılmak, kaldırtmak, kazanılmak, mektuplaşmak, meraklanmak, mimlenmek, ödenmek, öğrenilmek, öldürülmek, söylenilmek, uçurulmak, uğranılmak, umulmak, uyanılmak, yontulmak</i>

2.29. Tablo 11'de yer alan verilere bakıldığında, yalnızca Kâmûs-ı Türkî'de yer almayan fiillerin sayısı 7, yalnızca Lehce-i Osmanî'de yer almayan fiillerin sayısı ise 42'dir. Burada sayıları verilen fiiller ne madde başında ne de madde başı olmayıp cümle içinde geçen fiiller arasında yer almamaktadır. Tablo 11'e göre Kâmûs-ı Türkî'de yapılan bu çalışma göz önünde bulundurularak Lehce-i Osmanî'nin fiil varlığına nazaran daha fazla basit ve türemiş fiile ulaşılabileceği verisi elde edilmiştir.

3. SONUÇ

Bu tez çalışması Abdülhak Hâmid Tarhan'ın ele alınan 610 mektubunun bir derlem oluşturularak söz varlığını ortaya koymak amacıyla yazılmıştır. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın öncelikle ele alınan mektupları taranmış olup ve ardından her bir mektup numaralandırılarak, dizini oluşturulmuştur. Elde edilen söz varlığı dönemin önemli iki sözlüğü ile basit ve türemiş fiiller bakımından karşılaştırılmıştır.

Abdülhak Hâmid Tarhan'ın 610 mektubunda, muhataplarına kaç mektup yazmış olduğu ve ve sayısı belirlenen mektupların hitap sayısı üzerine durulmuştur. Hâmid yazmış olduğu mektuplarda 87 farklı kişiye 309 kez hitapta bulunmuştur. Bunun yanında 97 mektubun ise muhatapları belli değildir. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektupları incelendiğinde hitap biçimleri de dikkat çekmektedir. Bu sebepten ötürü mektuplarda kullanmış olduğu hitap biçimlerinin üzerine de durulmuştur. Hâmid'in mektuplarında toplam 318 farklı hitap biçimi kullandığı tespiti yapılmıştır. Tabi ki herhangi bir hitap biçimi kullanmadan yazmış olduğu mektupları da mevcuttur ve bunların sayısı ise 64'tür. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarına bakıldığında en fazla Pirizâde kardeşlere mektup yazdığı tespit edilmiştir. Pirizâde İbrahim'e 70, Pirizâde Osman'a 52 ve Pirizâde İsmail'e ise 21 mektup yollamıştır. Tek tek yollamış olduğu mektuplarının yanında her ikisine ya da her üçüne birden yollamış olduğu mektuplarda vardır. Mektuplarında kullanmış olduğu hitap biçimleri mektubun muhatabıyla olan yakınlık derecesine ve ilişkisine göre değiştiği görülmektedir. Pirizâdeler ile olan yakın akrabalığının bir yansıması olarak örneğin İbrahim'e yollamış olduğu mektuplarında daha çok "*Nûr-ı aynım İbrahim ve İbrahim'im*" şeklinde hitap biçimi tercih ettiği görülmektedir. Pirizâde kardeşleri muhatap olarak yazmış olduğu mektupların geneline bakıldığında, en sık kullandığı diğer hitap biçimlerini "*Birader, biraderim efendim, iki gözüm*" biraderim şeklinde saymak mümkündür. Genel bir bakışla Abdülhak Hâmid Tarhan'ın yazmış olduğu mektuplarda en sık kullandığı hitap biçimleri şu şekilde: '*Veliyy-i nimetim efendim hazretleri*' (24), '*Nûr-ı aynım oğlum efendim hazretleri*' (17), '*Biraderler*' (16), '*Biraderim Efendim*' (15), '*Birader*' (10), '*Mar'ruz-ı bendeleridir*' (10) sayılabilir. Hâmid yakın eş, dost ve akrabalarının yanı sıra resmî kişi ve kurumlara da mektuplar yazmıştır. II. Abülhamid'e saygı ifadesi olarak iki farklı hitap biçimi kullanarak mektubuna "*Atabe-i ulyâ-yı hazret-i hilâfet-penâhîye, Südde-i Seniyye-i Hümayun Hazret-i Zillu'l-lahîlerine*" farklı ifadeleri ile başlamıştır. Yine buna örnek

olarak Sadrazam Fuad Paşa'ya yazmış olduğu mektubunda “*Muhibb-i muazzez u muhteşem Müşir-i efharn Fuad Paşa Hazretlerine* hitap biçimiyle mektubuna başlamıştır. Yine buna örnek olarak Sadrazam Fuad Paşa'ya yazmış olduğu mektubunda “*Muhibb-i muazzez u muhteşem Müşir-i efharn Fuad Paşa Hazretlerine* hitap biçimiyle mektubuna başlamıştır. Abdülhak Hâmid Tarhan kimi mektuplarında hitap biçimini bir ünlem ifadesi şeklinde tercih etmiştir. Örneğin; *Ya Hazret-i Osman Pirizâde Osman Bey'e, Ah Sezayi, Ah Sezayi Kardeşim Samipaşazâde Sezai'*ye kullanmış olduğu hitap biçimlerinden birkaç örnek olarak gösterilebilir. Abdülhak Hâmid Tarhan kimi mektuplarında farklı tamlamalardan oluşan hitap biçimlerini tercih etmiştir. *'Bir zaman me'lûf-ı iltifatı ve bugün hedef-i mücazâtı olduğum efendim, Mektup yazmaz Mektupçu Bey, vefasız Baha, yine sevilir kardeşimiz'*. Ayrıca hitaplar kelime sayısı ve yapı bakımından karşılaştırıldığında daha çok üç ve dört kelimelik hitaplara rastlanmakta olup, bunlar da sıfat tamlaması, ad tamlaması ya da Farsça tamlama yoluyla oluşturulmuşlardır. Bununla beraber ikili, üçlü ve dörtlü kullanımlar da hitaplarda sıkça tercih edilmektedir. Mektuplar incelendiğinde elde edilen bu veriler Abdülhak Hâmid Tarhan'ın en az mektupları yazmasındaki amacı, mektuplarındaki içeriği kadar mektuba başlarken ki hitap biçimlerini de önemseydiğini, kendisi için önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Muhatapı belli olan mektuplarında kimi zaman özel isim kullanmış olduğu ve bunun yanında bazı mektuplarında *bey, beyefendi, hanım, paşa* vb. ünvanlar kullandığı ve bazısında ise yalnızca özel ismi tercih ettiği görülmektedir. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın, ele alınan 610 mektubunun içinde gazete, dergi ve bakanlık gibi kurum ve kuruluşlara hitaben yazmış olduğu mektuplar da mevcuttur.

Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında söz varlığı ele alındığında; atasözleri, deyimler ve sıkça ikilemelere rastlamak mümkündür. Atasözü olarak, *dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur, köprüyü geçene kadar keçiye Abdurrahman Çelebi demek, tencere yuvarlandı kapağını buldu örnekleri* yer almaktadır. *Hakkından gel-* (4), *kıyamet kop-* (4), *ağır ol-*(2), *ağır davran-*(1), *balık kavağa çıktığı zaman(çıkınca)*(1) vb. örnekler deyim, *âlâ âlâ, cesîm cesîm, kise kise, mecruh mecruh, tûfû tûfû* vb. şeklinde yer alanlar ise ikilemelere birkaç örnek olarak gösterilebilir.

Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarındaki söz varlığı, dönemin iki önemli sözlüklerinden; *Lehce-i Osmanî (LO)* ve *Kâmûs-ı Türki (KT)* ile karşılaştırılmıştır. Mektuplarda yer alan basit ve türemiş fiillerin bahsi geçen sözlüklerle karşılaştırılması yapılmıştır. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektupları söz varlığı bakımından

karşılaştırıldığında mektuplarda yer alan 52 fiilin *Lehce-i Osmanî*'de hiç geçmediği, 67 fiilin ise yalnızca madde başı olmayıp cümleler içinde geçtiği tespit edilmiştir. *Kâmûs-ı Türki*'ye bakıldığında, mektuplarda yer alan 17 fiile hiç yer verilmediği, 29 fiilin ise madde başı olmadığı tespiti yapılmıştır.

Her iki sözlük basit ve türemiş fiiller bakımından tarandığında, Abdülhak Hâmid Tarhan'ın mektuplarında yer alan ancak iki sözlükte de rastlanılmayan fiiller; *bestelenmek*, *bezilmek*, *değerlendirmek*, *değiştirmek*, *kırdırtmak*, *küçültülmek*, *yalvartmak*, *yayınlamak*, *yetinmek*, *zehirlenmek* (10) şeklindedir. Bu fiillerden yalnızca 7'sinin *Kâmûs-ı Türki*'de yer almadığı ve 42'sinin ise yalnızca *Lehce-i Osmanî*'de yer almadığı tespit edilmiştir.

Çalışmamız için tercih edilen bu iki sözlük dışında, dönem sözlüklerinin sayısı artırılarak yapılacak olan karşılaştırmalar, Türkiye Türkçesinin söz varlığının da karşılaştırmaya dâhili ile daha verimli sonuçlara ulaşmak mümkündür.

KAYNAKLAR

- Çoruk, A. Ş. (2016). Abdülhak Hâmid'in Mütareke Döneminde Ali Kemal'e Gönderdiği Bir Mektup. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. (55), 29-34.
- Çoruk, A. Ş. (2015). Abdülhak Hâmid'in Mütareke Döneminde Peyâm Gazetesinde Yayınlanan İki Mektubu. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (10/8), 13-22.
- Hızlı, M. ve Yurtsever, M. (1998). Abdülhak Hâmid'e Ait Bir Bölük Mektup. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 193-206,
- Kahraman, Âlim (1996). Abdülhak Hâmid'in Mektupları Ve Kitapta Bulunmayan Bir Mektup. *İlmi Araştırmalar* (3), 227-230.
- Enginün, İ. (1995). *Abdülhak Hâmid'in Mektupları I*. Dergâh Yayınları.
- Enginün, İ. (1995). *Abdülhak Hâmid'in Mektupları II*. Dergâh Yayınları.
- Enginün, İ. (1986). *Abdülhak Hâmid Tarhan*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Karataş, T. (2006). Abdülhak Hâmid'in Mektupları. *Hece Dergisi*, (114-115-116), 306-318.
- Özbek, S. (2023). Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Külliyyatına Girmeyen Dört Mektubu. *Türk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (53), 107-120.
- Sami, Ş. (2020). Kâmûs-ı Türkî. (Ed. R. Gündoğdu, N. Adıgüzel, E. B. Önal). İdeal Kültür&Yayıncılık. (orijinal eser 1315'de yayımlandı).
- Tanpınar, A.H. (2016). *On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. Dergâh Yayınları.
- Vefik, A. (2000). Lehçe-i Osmânî (Ed. R. Toparlı). Türk Dil Kurumu Yayınları. (Orijinal eser 1876'da yayımlandı).

Elektronik Kaynaklar

- Akgün, Ö. F. (2003). Lehce-i Osmânî. Erişim: 10 Mart 2024, <https://islamansiklopedisi.org.tr/lehce-i-osmani>.
- Uçman, A. (2010). Şemseddin Sâmî. Erişim: 10 Mart 2024, <https://islamansiklopedisi.org.tr/semseddin-sami>.

Enginün, İ. (1988). Abdülhak Hâmid Tarhan. Erişim: 25 Şubat 2024, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdulhak-hamid-tarhan>

Kubbealtı Lugatı (2024). Erişim: 20 Mart 2024. <https://www.lugatim.com/>

Luggat (2024). Osmanlıca Türkçe Sözlük. Erişim: 20 Mart 2024, <https://www.luggat.com/>

TDK (2024). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim: 20 Mart 2024. <https://sozluk.gov.tr/>

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fstatic-gcs.edit.site%2Fusers-files%2F4cc8ab2343397be0d99b8552b82f39e7%2Fabdulhak-hamid-tarhann-yasam-oeykuesue%25282%2529.pdf%3Fd1%3D1&psig=AOvVaw2Z3IOiN7lsYL2nBdUjIzWV&ust=1714035607915000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CAUQn5wMahcKEwjggImyvtqFAxUAAAAAHQAAAAAQBA>

EK: DİZİN

1. Metin

Dosya Adı: TEZ- MERVE DURKUT (EK-1 METİN)

Bağlantı Adresi: <http://bit.ly/4bgRIMD>

2. Dizin

Dosya Adı: TEZ- MERVE DURKUT (EK-2 DİZİN)

Bağlantı Adresi: <http://bit.ly/4bgRIMD>

ÖZ GEÇMİŞ	
Adı Soyadı	MERVE DURKUT
Yabancı Dili	İNGİLİZCE
Orcid Numarası	0000-0002-8728-9710
Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası	10507610
Lise	Turnasuyu Kız Anadolu Lisesi
Lisans	Ordu Üniversitesi - Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans	
Mesleki Deneyim	
Akademik Çalışmalar	<ol style="list-style-type: none">1. Eski Uygurca Tantrik Metinlerde İkilemeler.2. Tarihsel Dilbilim ve Türkçe.3. Derleme Sözlüğü'nde "Mendil" Anlamında Kullanılan Kelimeler ve Anlam Boyutu.